

PRVI HRVATSKI VOJNOSTRUČNI MAGAZIN

HRVATSKI VOJNIK

Broj 581 • 28. lipnja 2019. • Izlazi od 1991. • www.hrvatski-vojnik.hr

CIJENA 10 KUNA

SWIFT
RESPONSE 19

NOĆ SPECIJALACA TROJAN FOOTPRINT 19

PROMOCIJA
POLAZNIKA VOJNIH
ŠKOLA

ŠEST NOVIH PILOTA
PONOS HRVATSKOG VOJNOG
ŠKOLOVANJA

EUR 2,10
CAD 3,00
AUD 3,30
USA 2,00
CHF 3,50
SLO EUR 1,80
SEK 17,00
NOK 17,00
DKK 15,50
GBP 1,30

ISSN 1330 - 500X PRINTED IN CROATIA
0 2 6 1 9
9 771330500003

DOMINACIJA MAKETA U PARIZU

Na ovogodišnjem izdanju međunarodnog pariškog aeromitinga i sajma zrakoplovne tehnike poznatijeg kao Le Bourget (17. – 23. lipnja) najveću su pozornost privukle dvije makete u prirodnoj veličini (mock-up), koje najavljuju dva ambiciozna projekta razvoja višenamjenskih borbenih aviona. [str. 28]

PROMO

POLAZNIKA VOJNIH ŠKOLA

BROJ 581 | 2019

SADRŽAJ

Hrvatsko
Dr. FRA

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE HRVATSKE / SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTVO / ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morph.hr), Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@morph.hr)

Urednici i novinari: Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com), Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com), Petra Kostanjsak (petra.kostanjsak@morph.hr), Iva Gugo, Martina Butorac, Doris Ravlić

Lektura / korektura: Gordana Jelavić (gjelavic50@gmail.com), Andrea Pavlić. Prijevod: Dubravka Marić (dmarić@morph.hr), Iva Gugo. Fotografi: Tomislav Brandt, Mladen Čobanović

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zfrank@morph.hr), Ante Perković, Predrag Belušić, Marketing: Mila Badrić Gelo (mbadric@morph.hr), tel: 3784-243; fax: 3784-322, Tisk: Znanje d.o.o., Mandićeva 2, Zagreb

Adresa uredništva: Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b, 10000 Zagreb, e-mail: hrvojnik@morph.hr

ONEPLUS 7 U HRVATSKOJ

Pametni telefon OnePlus 7 Pro u lipnju je predstavljen i u Hrvatskoj, a dostupan je po cijeni od 6300 kuna...
[str. 50]

NA PONOS OBITELJI, DRŽAVI I HRVATSKOJ VOJSCI

ČESTITAJUĆI SVIM POLAZNICIMA VOJNIH ŠKOLA NA OSTVARENIM REZULTATIMA, KAO I NJIHOVIM OBITELJIMA NA PODRŠCI KOJU SU IM ISKAZALE, MINISTAR OBRANE DAMIR KRSTIČEVIĆ PORUČIO JE: "VI SVOJIM RADOM I ZALAGANJEM POKAZUJETE KAKO SU LJUDI ONA NAJVREDNJA SASTAVNICA OBRAMBENOG SUSTAVA, ONI KOJI UZ TEHNIKU I UZ SVA SREDSTVA ČINE RAZLIKU"

[str. 4]

MORH I OSRH

HVU

Najbolji instruktori i polaznici 2018./2019. [6]

HRZ

Šest novih pilota - ponos hrvatskog vojnog školovanja [8]

HRZ

Na početku svega bio je san [10]

MEĐUNARODNA VOJNA VJEŽBA

Swift Response 19 - promocija sigurnosti i jačanje partnerstva [12]

SWIFT RESPONSE

Potvrda spremnosti u provedbi združenih međunarodnih vježbi [14]

ZSS

Noć specijalaca [16]

OSRH

Prijatelji koji čuvaju naše snove [20]

HKoV

Mala postrojba za velike zadaće [22]

OSRH

Streljaštvo - kralj vojnih sportova [26]

VOJNA TEHNIKA

NOVOSTI

Gowind za UAE [28]

Operativna uporaba prve F125 [28]

Porinut prvi talijanski PPA [29]

STRELJAČKO NAORUŽANJE

Švicarske puške poput švicarskih satova [30]

VOJNI PRORAČUN

Sjedinjene Države - rast obrambene potrošnje nakon sedam godina [36]

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

www.hrvatski-vojnik.hr

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)
Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2019.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

Pratite nas i na
društvenim mrežama

2 PROMOCIJA POLAZNIKA VOJNIH ŠKOLA

Čestitajući svim polaznicima vojnih škola na ostvarenim rezultatima, kao i njihovim obiteljima na podršci koju su im iskazale, ministar obrane Damir Krstičević poručio je: "Vi svojim radom i zalaganjem pokazujete kako su ljudi ona najvrednija sastavnica obrambenog sustava, oni koji uz tehniku i uz sva sredstva čine razliku"

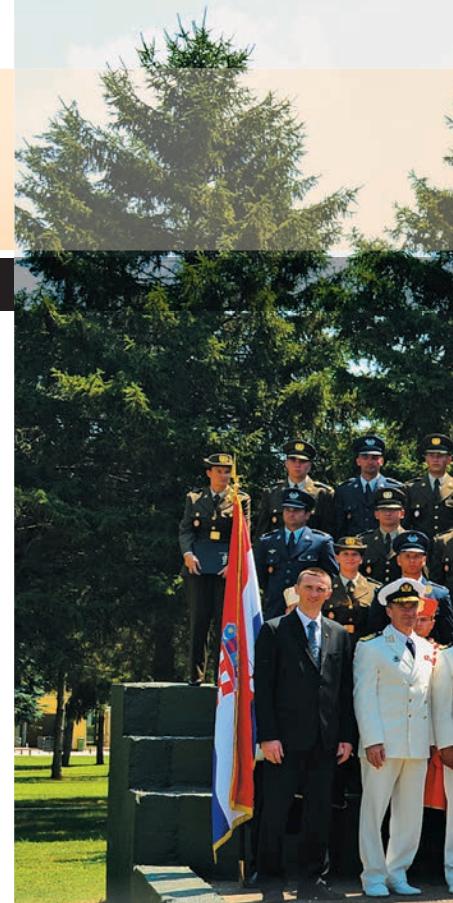
U svečanom ozračju povodom obilježavanja Dana državnosti, kao jednog od najvažnijih dатuma u modernoj hrvatskoj povijesti, u Vukovaru je 26. lipnja održana svečana promocija 134 polaznika vojnih škola Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman".

Uz članove obitelji i prijatelje promoviranih polaznika, svečanosti je nazočila predsjednica RH i vrhovna zapovjednica Oružanih snaga Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović, izaslanik predsjednika Vlade RH potpredsjednik Vlade i ministar obrane Damir Krstičević, načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH general zbora Mirko Šundov i

ove svečane prigode ponesite pouke ove stoljetne borbe za hrvatsku državnost i shvatite ih kao nit vodilju i trajnu obvezu u vašoj budućoj vojnoj službi. Nikad nemojte posustati u borbi za Hrvatsku," poručila je Predsjednica.

"Ako nas je priča o Vukovaru nešto naučila, onda je to pouka o značaju čovjeka, kao najvišeg mjerila vrijednosti i sposobnosti oružanih snaga," zaključila je Predsjednica.

Ministar Krstičević priznao je kako je iznimno ponosan što je svečanost vraćena onamo gdje

NA PONOS OBITELJI, DRŽAVI

Ukupno je promovirano 134 polaznika različitih razina izobrazbi Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman"

U sklopu svečanog obilježavanja završetka vojnih škola održan je i svečani mimohod od crkve sv. Filipa i Jakova do spomen-križa na Dunavu

zapovjednik Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" general-bojnik Mate Pađen sa suradnicima, veleposlanici, vojni izaslanici, prvi dočasnici, predstavnici Grada Vukovara i Vukovarsko-srijemske županije, braniteljskih udruži i drugi. Istaknuvši kako promovirani polaznici služe na ponos svojim obiteljima, državi i Hrvatskoj vojsci, Predsjednica je podsjetila kako se vjera i težnja za slobodom Hrvatske nikad nije ugasila u brojnim naraštajima koji su sanjali hrvatsku državnost, pa čak ni u najtežim trenucima hrvatske povijesti. "Upravo Vukovar tako slikovito simbolizira višestoljetni san o hrvatskoj državnosti. Predvođeni prvim hrvatskim predsjednikom dr. Franjom Tuđmanom i povezani neopisivim zajedništvom, mi smo dosanjali taj stoljetni san. I zato s

joj je simbolički uvijek i bilo mjesto – u Vukovar. "Nema boljeg i svečanijeg mjeseta od grada Vukovara za uručenje ovih diploma. I zato smatram kako iz časti i poštovanja prema Vukovaru vojnici, dočasnici i časnici trebaju doći u Vukovar, pokloniti se njegovoj žrtvi i upravo ovdje primiti svoje diplome. Vukovar je gravitacijsko središte Hrvatske vojske i sve ovo uspjeli smo zahvaljujući potpori Vlade i Predsjednici Republike Hrvatske," podsjetio je ministar Krstičević i dodao kako je upravo Vukovar mjesto ponosa i snage pobedičke Hrvatske vojske.

"Grad Vukovar povezujemo i s drugim hrvatskim

simbolom pobjede u Domovinskom ratu – prisegom naših kadeta na Kninskoj tvrđavi. Naime, ove godine uvodimo prisegu kadeta na Kninskoj tvrđavi, čime na simboličan način povezujemo ova dva hrvatska grada. To su mjesta ponosa, to su mjesta snage pobjedičke Hrvatske vojske," rekao je ministar. Istaknuo je kako iz primjera žrtve vukovarskih branitelja i žrtve grada Vukovara moramo i nadalje crpiti inspiraciju, pronalaziti snagu za nove iskorake, posebno u onim teškim trenucima.

"U ovom gradu iz temelja smo stvarali Hrvat-

OJ, snimili Josip KOPI, Dražen VOLARIĆ

ČAVI I HRVATSKOJ VOJSKI

sku vojsku pod kišom granata. I uspjeli smo. Hrvatski branitelji na čelu s prvim hrvatskim predsjednikom dr. Franjom Tuđmanom stvorili su respektabilnu i moćnu vojnu silu. I zato sam ponosan što danas u Vukovaru živi i radi inženjerijska postrojba Hrvatske vojske jer tu joj je i mjesto. Do 2020. godine u vojarni legendarne 204. brigade bit će smještena cijela Inženjerijska bojna, koja će pomagati lokalnom stanovništvu, ali i živjeti u Vukovaru,” rekao je ministar i dodao: “Nikad nemojte zaboraviti da smo iz naroda izrasli i da smo za svoj narod neraskidivo vezani – i u dobru i u zlu.”

Čestitajući svim polaznicima vojnih škola na ostvarenim rezultatima, kao i njihovim obiteljima na podršci koju su im iskazale, ministar Krstičević rekao je: “Vi svojim radom i zalaganjem pokazujete kako su ljudi ona najvrednija sastavnica obrambenog sustava, oni koji uz tehniku i uz sva sredstva čine razliku.”

Podsjetio je i na istraživanje koje je pokazalo kako mladi vjeruju u Hrvatsku vojsku i vole je. Spomenuo je kako je među promoviranim polaznicima i kći vukovarskog heroja Mile Dedakovića Jastreba.

“Povećan je interes mladih za Hrvatsku vojsku i danas je dodjela stanova mlađim vojnicima i njihovim obiteljima u Vukovaru pokazala kako je ta veza sve čvršća. Vjerujem u sjajnu budućnost Hrvatske vojske,” rekao je ministar. Ministar Krstičević na kraju je poručio: “Svaki novi dan i dalje pomicete granice znanja, izgradjujući sami sebe i snažeći pobjedičku Hrvatsku vojsku. Nikad ne-mojte posustati u davanju domovini.” Vukovarski gradonačelnik Ivan Penava zahvalio je Vladu, Ministarstvu obrane i Hrvatskoj vojsci na svemu što su učinili za Vukovar i lokalno stanovništvo: “Ovo je iznimno svečan čin i od srca zahvaljujemo na svemu što Ministarstvo obrane čini za naš grad. Sa svoje strane mogu reći da će učiniti sve da se Hrvatska vojska u Vukovaru osjeća što bolje.” Načelnik GS OSRH posebne je čestitke uputio roditeljima mlađih časnika i časnika, koji završetkom školovanja stječu svoj prvi časnicički čin i dobivaju prvu časnicičku dužnost.

“Ovi su mlađi ljudi budućnost Hrvatske vojske i uskoro će biti nositelji obrambenog sustava naše domovine. Nadam se da smo među njima prepoznali i buduće vode. Bit liderstva je karakter – zbir ljudskih i etičkih vrlina,

a bit karaktera doživotna je težnja za osobnom izvrsnošću,” poruka je generala Šundova.

Izobrazbu je uspješno završilo i 19 stranih polaznika: deset iz Bosne i Hercegovine, tri iz Crne Gore, dva iz Republike Kosova, tri iz Republike Sjeverne Makedonije te jedan iz Republike Slovenije. “Veseli nas podatak da broj polaznika naših vojnih škola iz savezničkih i partnerskih zemalja svake godine raste, što govori kako je njihova kvaliteta prepoznata i izvan granica naše domovine,” zaključio je general Šundov. Zapovjednik HVU-a izrazio je zadovoljstvo i ponos rezultatima polaznika vojnih škola i istaknuo kako su upravo oni jamstvo stabilne, čvrste, moderne i perspektivne Hrvatske vojske.

“Sljedeći je veliki korak stvaranje zaksinskih i ostalih preduvjeta te transformacija HVU-a u visokoobrazovnu i znanstveno-istraživačku ustanovu za potrebe obrane i sigurnosti na državnoj razini. Ostvarivanjem tog cilja HVU će steći nove sposobnosti i autonomiju potrebnu za daljnji razvoj vojnog obrazovanja, vojne izobrazbe i vojne znanosti,” rekao je general Pađen.

Najboljem polazniku Zapovjedno-stožerne škole bojniku Ivanu Črgiću gra-

donačelnik Penava uručio je plaketu i novčanu nagradu u iznosu od pet tisuća kuna. Bojnički Grgić, kao i njegov predhodnik, novčanu će nagradu darovati u humanitarne svrhe potrebitoj vukovarskoj obitelji.

Novac će biti dodijeljen obitelji Varga, ocu troje malodobne djece od kojih je jedno dijete s posebnim potrebama. Poručnica Doris Kraljk polaznica je 18. naraštaja Temeljne časničke izobrazbe i kako kaže, najveća motivacija za odabir vojnog poziva bio je njezin otac, hrvatski branitelj.

“Iznimno sam ponosna što sam danas ovdje jer je moj otac bio hrvatski branitelj, što mi je bila velika motivacija za ulazak u Hrvatsku vojsku. Dalje ćemo vidjeti, ovo je tek prvi korak,” rekla je poručnica Kraljk.

Najbolji polaznik Temeljne časničke izobrazbe Hrvatskog ratnog zrakoplovstva – vojni pilot poručnik Luka Hrga rekao je kako današnji dan znači puno za njega osobno, ali i za cijelu obitelj: “Sve ovo postigao sam zalaganjem i radom, dobrom voljom. Svoju karijeru počeo sam kao civilni pilot, ali karijera u Hrvatskoj vojsci puno mi je izazovnija i zanimljivija pa sam se za nju i odlučio,” rekao je poručnik Hrga. ■

NAJBOLJI INSTRUKTORI I POLAZNICI

Završila je još jedna akademska godina, a samim tim i još jedan ciklus izobrazbi na Hrvatskom vojnom učilištu "Dr. Franjo Tuđman". Svi su polaznici pokazali zavidno znanje i sposobnosti, a u ovom broju predstavljamo one koji su se istaknuli kao najbolji...

bojnik **Ivan GRGIĆ**, časnik za zakonitost postupanja u Samostalnom sektoru za vojnopolicijske poslove Ministarstva obrane – najbolji polaznik 27. naraštaja Intergranske zapovjedno-stožerne izobrazbe

Intergranska zapovjedno-stožerna izobrazba usmjerena je na pripremu časnika za planiranje i provedbu operacija koje vode NATO, UN i EU. Daje veliku širinu časnicima Hrvatske vojske jer se fokusira na provedbu operacija ne samo u zemlji nego i u inozemstvu. Iznimno sam zadovoljan cijelim procesom izobrazbe jer se ne temelji samo na predavanjima, nego je većim dijelom usmjerjen na vježbe, koje polaznici provode u koordinaciji s nastavnicima. To nam daje mogućnost samostalnog rada i primjene naučenog znanja. Velika mi je čast biti proglašen najboljim polaznikom, tim više jer su i drugi polaznici sudjelovali u izboru. Drago mi je da su kolege prepoznali moj rad i odali mi to priznanje.

narednik **Marin KRIŽANAC**, prvi dočasnik voda u 3. mehaniziranoj satniji 3. mehanizirane bojne Pauci – najbolji polaznik 39. naraštaja Napredne dočasničke izobrazbe

Izobrazba je bila zahtjevna i izazovna, no mi polaznici u relativno smu kratkom roku svladali sve postavljene zadaće. Ovim putem želio bih zahvaliti 3. mehaniziranoj bojni Pauci što mi je omogućila profesionalni razvoj, a posebno svojoj obitelji, bez čije potpore sve ovo ne bi bilo moguće ostvariti.

Iva GUGO, snimili Marija SEVER, Mario JALŠOVEC

2018./2019.

stožerni narednik **Siniša REBIĆ**, viši instruktor u Dočasničkoj školi – najbolji instruktor

Iznimna mi je čast što sam među ostalim vrsnim instruktorma proglašen najboljim u protekljoj akademskoj godini. Ovo priznanje dokaz mi je da su moj rad i zalaganje prepoznati, ali i poticaj da nastavim kvalitetno raditi te prenositi znanja i iskustva polaznicima Dočasničke škole. Posebno sam ponosan na izvrsnu suradnju sa svojim kolegama u Odsjeku Izobrazbe za razvoj vođa, bez kojih ne bih postigao ovaj uspjeh. No, najveću mi podršku pruža moja obitelj, bez koje ne bih bio ovo što jesam.

stožerni narednik **Mario COLIĆ**, stožerni dočasnik za školovanje u Upravi za personalne poslove Glavnog stožera OSRH – najbolji polaznik 17. naraštaja Visoke dočasničke izobrazbe

Puno mi znači titula najboljeg polaznika. Svih 18 polaznika završilo je izobrazbu s odličnim uspjehom i nijanse su odlučivale tko će biti najbolji. Izobrazba je bila zahtjevna. Bilo je puno novog gradiva, seminarских radova, prezentacija i testiranja, no uspješno smo svelali postavljeni izazov. Zahvaljujem Odjelu Visoke dočasničke izobrazbe, bez čije bi potpore izobrazbu bilo puno teže završiti, te svim nastavnicima, koji su nam uspješno prenijeli svoja znanja.

vojnik **Igor NAGY**, strijelac s bacačem granata u 1. mehaniziranoj bojni Tigrovi – najbolji polaznik 18. naraštaja Temeljne časničke izobrazbe

Bio sam iznenađen što sam proglašen najboljim polaznikom, ali to mi puno znači zbog napredovanja u karijeri. Želio bih ući u željenu postrojbu i raditi posao koji volim, a činovi će doći s vremenom. Bitno mi je raditi posao u kojem uživam.

U vojarni "Pukovnik Marko Živković" na Plesu, 14. lipnja 2019., održana je svečanost povodom završetka obuke šestorice učenika - letača koji su se tijekom petogodišnjeg razdoblja obučavali u Pilotskoj školi Središta za obuku Hrvatskog ratnog zrakoplovstva "Rudolf Perešin" te u Eskadrili aviona i Eskadrili helikoptera 93. zrakoplovne baze.

Jakovu Buturiću, Domagoju Mandiću, Luki Hrgi, Borisu Šipuri, Josipu Jelači i Davidu Kneževiću svečano su uručeni letački znakovi i ukazi o zvanju vojnog pilota 23. naraštaja Temeljne časnicike izobrazbe - zrakoplovstvo.

Svečanosti su nazočili članovi obitelji i prijatelji mlađih pilota, zapovjednik Hrvatskog ratnog zrakoplovstva brigadni general Mato Mikić, načelnik Stožera HRZ-a brigadir Michael Križanec, umirovljeni general i vojni pilot Anton Tus, načelnici Odjela i pripadnici HRZ-a te brojni gosti i uzvanici. Brigadni general Mato Mikić pozdravio je nove pilote, izrazivši zadovoljstvo zbog njihova ulaska u veliku obitelj pilota Hrvatskog ratnog zrakoplovstva: "Put kojim ste stigli do ovog trenutka bio je zahtjevan i naporan. Ponos na vašim licima govori

"Šest novih pilota Hrvatskog ratnog zrakoplovstva zajednički je uspjeh svih u sustavu vojnog školovanja koji time dokazuju da su stručni na području školovanja te da su sposobni stvoriti najzahtjevnije i najstručnije kadrove," rekao je zapovjednik HRZ-a brigadni general Mato Mikić

da ste ga uspješno svladali. Usudili ste se kročiti putem odabranih, putem ljudi spremnih na odricanje i žrtvu kako bi ostvarili svoj san - o letenju, o hrabrosti, o tome kako dosegnuti nebo."

Naglasio je kako je ovaj dan ujedno dan ponosa za Hrvatsku vojsku i Ministarstvo obrane RH jer je šest novih pilota Hrvatskog ratnog zrakoplovstva zajednički uspjeh svih u sustavu vojnog školovanja koji time dokazuju da su stručni na području školovanja te da su sposobni stvoriti najzahtjevnije i najstručnije kadrove.

U prigodnom obraćanju umirovljeni general i vojni pilot Anton Tus izrazio je svoju radost i zadovoljstvo promocijom novih pilota. Također je podsjetio na tradiciju HRZ-a, njezinu ulogu u Domovinskom ratu kao i važnost daljnog održavanja hrvatskih vojnih zrakoplovnih sposobnosti.

Pukovnik Domagoj Nekić, nastavnik lete-

Lada PULJIZEVIĆ, snimio Mladen ČOBANOVIĆ

PILOTA KOG VOJNOG ŠKOLOVANJA

Pukovnik Domagoj Nekić, nastavnik letenja, rekao je kako se pred ovim pilotima nalazi još mnogo rada i neprekidnog usavršavanja, zaključivši kako je to jedna od ljestvica poziva pilota za koji su se odlučili.

nja, rekao je kako se pred ovim pilotima nalazi još mnogo rada i neprekidnog usavršavanja, zaključivši kako je to jedna od ljestvica poziva pilota za koji su se odlučili.

Učenik - letač Luka Hrga zahvalio je u ime mlađih pilota voditeljima naraštaja i nastavnicima letenja, pogotovo vojniku Robertu Barabi i stožernom naredniku Stipi Baždariću iz Pilotske škole SzO-a HRZ-a "Rudolf Perešin" koji su cijelo vrijeme bili uz mlade pilote, pružali im potporu i veselili se svakom njihovu uspjehu te time pridonijeli i uspješnom završetku izobrazbe i obuke.

Mlađi vojni piloti, polaznici 23. naraštaja koji su završili svoje školovanje u Pilotskoj školi SzO-a HRZ-a "Rudolf Perešin" i eskadrilama 93. zrakoplovne baze HRZ-a, obučavali su se na avionima ZLIN-242L i Pilatusima PC-9M, kao i u Eskadrili helikoptera na helikopteru Bell 206B, te su uspješno završili sve razdjele letačke obuke. ■

Novim pilotima svečano su uručeni letački znakovi i ukazi o zvanju vojnog pilota 23. naraštaja Temeljne časničke izobrazbe - zrakoplovstvo

"Usudili ste se kročiti putem odabranih, putem ljudi spremnih na odricanje i žrtvu kako biste ostvarili svoj san - o letenju, o hrabrosti, o tome kako dosegnuti nebo," rekao je zapovjednik HRZ-a brigadni general Mato Mikić

Prvo si dječak koji čežnjivo promatrač avione u visini ili istračavač iz kuće da budeš što bliže moćnim, tutnjećim kanaderima koji upravo sad nisko lete, gase požare i spašavaju ljudе; onda si dječak koji svima govori kako će, kad odraste, imati kanader i biti pilot; pa onda sanjaš, dugo sanjaš da imaš avion, i hrabrost, i snagu, i pobijedio si sve što je bilo na putu i što je pobijediti trebalo, i sad citava nebo imaš i srce ti je veliko od ushićenja – i onda se jednog dana probudiš i shvatiš da si na stajanci u vojarni "Pukovnik Marko Živković" na Plesu, da ti preko zvučnika izgovaraju ime, dodjeljuju zvanje, a u ruci držiš upravo ti dodijeljen letački znak vojnog pilota Hrvatskog ratnog zrakoplovstva – i ti, ozaren, shvaćaš da si pobjednik, da si uspio, da si dotaknuo ono svoje toliko puta sanjano nebo. Šestorica takvih pobjednika, svi rođeni između 1992. i 1996. godine, stajali su 14. lipnja 2019. na vremenu asfaltu zrakoplovne stajanke uspravnii i ponosni, obilježavajući dan završetka svojeg dugogodišnjeg školovanja i ulazak u obitelj pilota Hrvatskog ratnog zrakoplovstva. Obuka im je, slažu se svi iz 23. naraštaja, bila zanimljiva, ali i zahtjevana, a čitavo njihovo školovanje bilo je selekcija. Nakon svakog razdjela

imali su samostalne letove i uvijek je postojala mogućnost da ne dostignu standarde obuke, ne zadovolje i ne dođu do cilja. Osim voditeljima naraštaja i nastavnicima letenja, mlađi piloti posebno su zahvalili bojniku Robertu Barabi i stožernom naredniku Stipi Baždariću te voditelju njihova naraštaja bojniku Ivanu Krizmanu te nastavnicima letenja natporučnicima Dominiku Jeriniću i Marku Novkoviću iz Pilotske škole Središta za obuku HRZ-a "Rudolf Perešin". Oni su cijelo vrijeme bili uz njih. U svakom su im trenutku bili potpora. Izlazili su im u susret, slušali kad im je bilo teško, veselili se svakom njihovu uspjehu, bili su im prijatelji, a nerijetko i roditelji. Naravno, uz njih su bile i njihove obitelji bez čije potpore ne bi mogli uspjeti. Zajedno s njima proživiljali su svaki njihov let i radovali se svakom uspješno provedenom satu u zraku. Svi ovi mlađi momci 23. naraštaja vojnih pilota slušali su svoju intuiciju, preuzeli odgovornost, kontrolu i uspješnim završetkom školovanja i dobivanjem letačkog znaka ispisali jedno od najvažnijih poglavljaju u svojim životima, pa sad s optimizmom gledaju na svoju budućnost u pilotskom kombinezonu, u kokpitu zrakoplova. ■

NA POČETKU

Luka Hrga, učenik-letač, rođen 13. srpnja 1994. u Bjelovaru, pilot helikoptera

Bio sam civilni pilot, ali zbog izazova, adrenalina i dinamičnosti letenja odlučio sam postati vojni pilot. Tijekom obuke odradio sam sate i sate naleta, nakon svakog razdjela obuke imao sam samostalni let, no najviše mi se u sjećanje urezao prvi let kad sam došao na seleksijsku obuku.

Modularno instrumentalno letenje bilo je najteže. Bilo je zahtjevno, dugo je trajalo i iziskivalo je najviše truda. Želja mi je ostati u Eskadrili helikoptera u Zemuniku i letjeti na Kiowama.

Htio bih posebno pohvaliti nastavnike letenja i zahvaliti im – natporučnicima Hrvoju Bagariću i Matti Štrkalju, te voditelju obuke pukovniku Domagoju Nekiću. Oni su cijelo vrijeme vjerovali u nas i to je jedan od razloga što smo dali sve od sebe da školovanje uspješno završimo i tako opravdamo njihova očekivanja i povjerenje koje su nam ukazali. Baš taj njihov odnos prema nama bio nam je dodatna motivacija.

Poručnik Boris Šipura, učenik-letač, rođen 2. kolovoza 1992. u Požegi, pilot aviona

Svoju vojnu karijeru započeo sam u središnjici KIS-a, a onda se pojavila mogućnost da dođem na školovanje za vojnog pilota i ured zamijenim kokpitom zrakoplova. Bilo je zahtjevno. Svaki dan bio je učenje nečeg novog, ponavljanje, pripreme – ali isplatiло se. Želja mi je bila letjeti na avionu, što mi se na kraju i ostvarilo. Letački znak za mene je veliko priznanje i potvrda da mogu preuzeti avion. A dalje? Slijedi mi školovanje za nastavnika letenja i, naravno, daljnja obuka na avionima.

Leida PARLOV, snimio Mladen ČOBANOVIĆ

U SVEGA BIO JE SAN

Domagoj Mandić, kadet, rođen 25. kolovoza 1995. u Splitu, pilot helikoptera

Sad kad je obuka gotova osjećam se ispunjeno i čast mi je što ću ući u klub vojnih pilota. Od djetinjstva sam htio biti pilot. Završio sam srednju školu blisku zrakoplovstvu, učio, neprekidno tražio dodatnu literaturu o zrakoplovima i na kraju uspio. Volio bih, ako dođu, letjeti na helikopterima Black Hawk. Nastavniči letenja, voditelj obuke i cijela ekipa u Eskadrili helikoptera je odlična. Da smo ih sami birali, ne bismo tako dobro mogli izabrati. Od prvog dana kad smo započeli obuku na helikopterima, osjećali smo se kao dio tima.

David Knežević, kadet, rođen 22. kolovoza 1994. u Zadru, pilot aviona

Oduvijek mi je bila želja biti vojni pilot i to na avionima. O drugom pozivu nikad nisam niti razmišljao. Iz Škabrnje sam, tako da sam na svojevrstan način odraстао uz avione i helikoptere. Želja mi se ostvarila, a dobiti letački znak ponos je za mene i za moju obitelj koja mi je cijelo vrijeme bila potpora.

Josip Jelača, kadet, rođen 11. svibnja 1996. u Zadru, pilot aviona

Htio sam kao dijete biti vatrogasac, vozač autobusa i pilot kanadera. Konačnu odluku za poziv vojnog pilota donio sam kad su nam u srednjoj školi u sklopu promocije vojnog poziva došli piloti koji su pričali o svojim iskustvima i ljepotu pilotskog poziva. Poseban su mi izazov kanaderi, ali volio bih sjesti i u kokpit nadzvučnog zrakoplova. Tijekom školovanja najdraži su mi bili samostalni letovi, a seleksijskog se letenja sjećam kao da je bilo jučer. Upravo mi se taj prvi let na avionu ZLIN 242 najviše urezao u sjećanje.

Jakov Buturić, kadet, rođen 4. ožujka 1994. u Zadru, pilot helikoptera

Dobar je osjećaj znati da možete samostalno letjeti i da ste svelali još jedan tip zrakoplova. Dobiti pilotski znak velik je uspjeh a iza njega je dugotrajna obuka. No i dalje nam slijedi obuka. Bio sam siguran da će uspješno završiti školovanje za vojnog pilota. Atmosfera u Eskadrili helikoptera je odlična, volio bih ostati u Zemuniku i raditi kao nastavnik letenja, ali ja sam prije svega vojnik i moram slušati zapovijedi.

MEĐUNARODNA VOJNA VJEŽBA

VJEŽBA ZRAČNO-DESANTNIH POSTROJBI ZRAČNIH SNAGA SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA, UJEDINJENOG KRALJEVSTVA I FRANCUSKE PROVODI SE U VOJARNAMA "PUKOVNIK MIRKO VUKUŠIĆ" U ZEMUNIKU I "JOSIP JOVIĆ" U UDBINI TE NA VOJnim POLIGONIMA "EUGEN KVATERNIK" U SLUNJU I "CRVENA ZEMLJA" KOD KNINA

SWIFT RESPONSE PROMOCIJA SIGURNOSTI

Na teritoriju Republike Hrvatske, Bugarske i Rumunjske provodi se tijekom lipnja međunarodna vojna vježba Swift Response 19. Riječ je o vježbi zračno-desantnih postrojbi savezničkih zračnih snaga Sjedinjenih Američkih Država, Ujedinjenog Kraljevstva i Francuske, u kojoj Hrvatska vojska sudjeluje s ojačanom mehaniziranim satnijom Hrvatske kopnene vojske opremljenom borbenim oklopnim vozilima Patria u ulozi snaga suprotne strane (Opposing force – OPFOR) te pruža potporu zemlje domaćina (Host Nation Support – HNS).

Vježbu Zapovjedništva američke vojske za Europu (U.S. Army Europe – USAEUR) vode Globalne snage za odgovor SAD-a (U.S. Global Response Force – GRF), u čijem je sastavu osam članica NATO-a: Kanada, Francuska, Njemačka, Italija, Nizozemska, Španjolska, Ujedinjeno Kraljevstvo i SAD. Cilj vježbe Swift Response 19, koja se provodi do 29. lipnja, promicanje je stabilnosti i sigurnosti na jugoistoku Europe, jačanje partnerstva te razvoj interoperabilnosti savezničkih zemalja. U Republici Hrvatskoj vježba se provodi u vojarnama "Pukovnik Mirko Vukušić" u Zemuniku i "Josip Jović" u Udbini te na vojnim poligonima "Eugen Kvaternik" u Slunjku i "Crvena zemlja" kod Knina. Početak vježbe obilježio je dolazak

helikoptera ratnih zrakoplovstava Ujedinjenog Kraljevstva i Francuske 10. lipnja u vojarnu u Zemuniku. Britanske zračne snage onamo su stigle helikopterima CH-17 Chinook, AH-64 Apache i AW-159 Wildcat, a francuske helikopterima NH 90 Caiman te EC-665 Tiger. U 93. zrakoplovnoj bazi u Zemuniku uspostavljena je povodom provedbe vježbe Privremena baza (Intermediate Staging Base), u kojoj su smješteni padobranci, vojni helikopteri i vozila

savezničkih snaga koja će se koristiti na vježbi.

Stručni timovi Hrvatske vojske angažirani u pripremi i provedbi vježbe Swift Response u vojarni u Zemuniku uspješno su organizirali i proveli združeni prihvata ljudstva, vozila i helikopterskih snaga britanskog i francuskog zrakoplovstva.

Jedan od hrvatskih časnika koji sudjeluje na vježbi pilot bojnik Vlado Pavlinec istaknuo je kako se posebna pažnja posvećuje sigurnosnim

aspektima, a usto se provode i redovite letačke aktivnosti eskadrila u bazi u Zemuniku.

"Cijeli proces prihvata odvijao se u koordinaciji hrvatskih timova i predstavnika savezničkih zemalja, čime Republika Hrvatska potvrđuje sposobnost pružanja potpore savezničkim snagama kao zemlja domaćin (HNS). Hrvatska vojska tako demonstrira mogućnosti i spremnost združenog prihvata od ulaska na teritorij RH, organizacije smještajnih

Marinko KARAČIĆ, OJI, snimili Tomislav BRANDT, Marinko KARAČIĆ, Vinko JOVANOVAC

brigadir Ljiljan
Matanović

SE 19 STI I JAČANJE PARTNERSTVA

kapaciteta za boravak, kao i nastavak strateškog kretanja i integracije snaga na mjestima provedbe vježbe," istaknuo je vojnik Pavlinec.

Predstavnik britanskih zračnih snaga pukovnik Jeremy Robinson zahvalio je Hrvatskoj vojsci na odličnoj suradnji i pruženoj potpori u prihvatu snaga. "Na vježbi sudjeluje 25 nacija i mi stojimo rame uz rame sa svim slijednicima kako bismo uvježbanošću i zajedničkim radom pridonijeli osiguranju mira i stabilnosti u ovom

dijelu Europe. Radujem se nastavku suradnje s Hrvatskom vojskom i novim zajedničkim uvježbavanjima," poručio je pukovnik Robinson.

Nakon uspješno provedenog združenog prihvata i uspostave Privremene baze savezničkih snaga u vojarni "Pukovnik Mirkko Vukušić" u Zemuniku, drugi, ujedno i glavni dio vježbe, odnosno zračno desantiranje snaga na prostor vojarne "Josip Jović" na Udbini, počeo je 18. lipnja u večernjim satima.

Vježba Swift Response 19 značajna je ne samo za snage Sjedinjenih Američkih Država, Ujedinjenog Kraljevstva i Francuske, koje u njoj izravno sudjeluju, nego i za Hrvatsku vojsku. Tako kompleksnu vježbu Hrvatska vojska nije imala priliku organizirati i planirati, posebno kad je riječ o padobranskom i helikopterskom desantu na području Udbine, Slunja i Crvene zemlje, stoga će joj to iskustvo biti iznimno važno. Osim što zajedno s našim partnerima sudjelujemo u organizaciji i provedbi vježbe, imamo i igrajuće snage. Kad je riječ o sudjelovanju naših vojnika na međunarodnim vježbama Immediate Response 19, Astral Knight 19 te Swift Response 19, motiviranost im je velika. Pokazali su veliku želju i volju za rad neovisno o vremenskim uvjetima i tome izvršavaju li se zadaće danju ili noću. Naši vojnici na vježbi imaju i ulogu suprotne strane (Opposing force – OPFOR), koja nam omogućava i realiziranje naših obučnih ciljeva. Naime, uvježbavat ćemo brzi ma-

nevar i prebacivanje snaga s jednog vježbališta na drugo i potom na treće. Osim toga, uvježbavat ćemo i interoperabilnost te kompatibilnost sa snagama koje sudjeluju na vježbi.

Britanski časnik zapovjednik 4. padobranske pukovnije pukovnik Andrew Wareing istaknuo je dobru suradnju s Hrvatskom vojskom, koja sudionicima pruža svu potrebnu pomoć, posebno u situacijama kad se mijenja plan vježbe.

"Budući da je riječ o kompleksnoj vježbi, njezina je provedba velik izazov. Bio bi izazov provesti je u Ujedinjenom Kraljevstvu, a poseban je izazov provesti je u Hrvatskoj. Unatoč tomu, protječe bez problema, čemu uvelike pridonose naši partneri iz Hrvatske. Teren na kojem se provodi iznimno je zahtjevan, a britanskim je vojnicima izazov i vrućina," rekao je pukovnik Wareing te istaknuo kako se posebno veseli idućoj fazi vježbe, odnosno zračnom desantiranju i zauzimanju uzletišta na prostoru vojarne "Josip Jović" u Udbini.

Domagoj Vlahović

Na području Udbine tijekom noći iskočilo je više od 600 padobranaca. Za desantiranje padobranaca koristili su se transportni avioni C-130 Hercules, C-160 Transall i CN 235 Caste helikopteri CH-17 Chinook. Istodobno su se odvijale i druge letačke aktivnosti sukladno scenariju vježbe i u koordinaciji hrvatskih timova i savezničkih snaga.

"U ovoj fazi vježbe riječ je o zračnom ubacivanju većeg broja savezničkih padobranaca kroz uspostavljeni zrač-

ni most prema Udbini, nakon čega dolazi do integracije snaga, čime se i težište vježbe prenosi na područje vojarne na Udbini. Pred svima nama velik je izazov, u kojem se naglasak stavlja ponajprije na puno poštivanje standarda i procedura u operaciji desantiranja snaga te dobru koordinaciju letačkih aktivnosti savezničkih snaga s Hrvatskom kontrolom zračne plovidbe," iznio je vojnik Pavlinec, jedan od koordinatora u pripremi i provedbi vježbe. ■

SWIFT RESPONSE

U pripremi i provedbi međunarodne vojne vježbe Swift Response, koja se u početnoj fazi provodila u vojarni "Pukovnik Mirko Vukušić" u Zemunu, važnu su ulogu imali i hrvatski piloti bojnik Vlado Pavlinec i satnik Josip Jurjević.

Naime, u organizaciji i provedbi združenog prihvata ljudstva i tehnike ratnih zrakoplovstva Ujedinjenog Kraljevstva i Francuske koordinirali su aktivnosti te pridonijeli sigurnoj i brzoj uspostavi Privremene baze savezničkih snaga (Intermediate Staging Base), čime su stvoreni uvjeti za početak letačkih aktivnosti.

Bojnik Pavlinec pilot je Hrvatskog ratnog zrakoplovstva od 2001. i nastavnik letenja na helikopteru B-206B. Obnašao je i dužnost stručnog savjetnika za Ugovor Otvoreno nebo vezan uz međunarodnu kontrolu naoružanja, časnika za helikoptere unutar Operativnog odjela Zapovjedništva HRZ-a, časnika za helikoptere i zračni transport u Operativnom odjelu NATO-ova Zrakoplovnog zapovjedništva (Air Command – AIRCOM) u Rammsteinu, SR Njemačka u trajanju od četiri godine. Od povratka s navedene dužnosti obnaša dužnost stožernog časnika za vježbe unutar Operativne uprave GS OSRH.

U NATO-ovu Zrakoplovnom zapovjedništvu stekao je vrijedno iskustvo radeći i kao glavni koordinator zračnog prostora za NATO-ovu združenu vježbu Trident Juncture 15. U planskom dijelu te vježbe uz spomenutu je dužnost obnašao i dužnost glavnog planera helikopterskih zadaća i zadaća zračnog transporta te glavnog zrakoplovnog časnika za koordinaciju na razini Združenog zapovjedništva. Na vježbi je

POTVRDA SPREMNOSTI ZDRUŽENIH M

provedeno više od 2400 avionskih i helikopterskih zadaća. Bojnik Pavlinec aktivno je sudjelovao u planskom procesu za MVV Swift Response 19 od samih početaka kao glavni predstavnik Hrvatske vojske. Prema njegovim riječima, najveći je izazov u pripremi, a poslije i u provedbi, interoperabilnost sudionica vježbe, gdje je imperativ stavljen na sigurnost provedbe uz poštivanje svih zakonskih regulativa zemlje domaćina. "Kako su zemlje sudionice vježbe ujedno i članice NATO saveza, određena razina interoperabilnosti već je bila uspostavljena zahvaljujući NATO-ovim standardima koji su usvojeni medu članicama, a vezani su uz obuku snaga te poslije i za planiranje, načine razmještaja snaga te, u konačnici, i provedbu operacija," rekao je.

Vezano uz združeno djelovanje savezničkih snaga, bojnik Pavlinec naglasio je: "Bez obzira na kvalitetnu pripremu, izazova ne nedostaje. Na zadovoljstvo svih uspješno se rješavaju, što je ujedno i jedan od ciljeva vježbe, odnosno provjera i unapređenje združenog djelovanja različitih komponenti oružanih snaga (kopnenih, zrakoplovnih, komunikacijskih, logističkih i drugih) partnerskih zemalja u zajedničkom području djelovanja."

Opisujući svoje dosadašnje dojmove i rad, bojnik Pavlinec posebno naglašava uspješnu i temeljitu pripremu.

"Tijekom provedbe pokazalo se kako je pravodobna i kvalitetna priprema kroz planski proces rezultirala uspješnim prihvatom snaga na teritoriju RH istodobno na četirima

U ORGANIZACIJI I PROVEDBI ZDRUŽENOG PRIHVATA LJUDSTVA I TEHNIKE RATNIH ZRAKOPLOVSTAVA UJEDINJENOG KRALJEVSTVA I FRANCUSKE HRVATSKI SU PILOTI BOJNIK VLADO PAVLINEC I SATNIK JOSIP JURJEVIĆ PRIDONIJELI SIGURNOJ I BRZOJ USPOSTAVI PRIVREMENE BAZE SAVEZNIČKIH SNAGA (INTERMEDIATE STAGING BASE), ČIME SU STVORENI UVJETI ZA POČETAK LETAČKIH AKTIVNOSTI

lokacijama vježbe (Zadar, Slunj, Udbina, Knin), bez obzira na raznovrsnost i brojnost snaga i tehnike. S dosadašnjim prihvatom snaga i trenutačnim aktivnostima koje se provode na teritoriju RH, Hrvatska vojska potvrdila je spremnost u planiranju, prihvatu i provedbi združenih međunarodnih vježbi uz aktivno ravnopravno sudjelovanje

na njima. Zbog toga osjećam ponos što pripadam Hrvatskoj vojsci. Posebno moram napomenuti i aktivnu potporu civilnih tijela Republike Hrvatske, i to Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva turizma, Hrvatske kontrole zračne plovidbe te lokalnih zajednica, bez kojih provedba svih takvih aktivnosti ne bi bila uspješna i pra-

Marinko KARAČIĆ, snimili Marinko KARAČIĆ, Vinko JOVANOVAC

I U P R O V E D B I M E Đ U N A R O D N I H V J E Ž B I

vodobna," zaključio je bojnik Pavlinec. Satnik Jurjević pripadnik je HRZ-a od 2005. godine kao pilot helikoptera Mi-8MTV1, odnosno Mi-171Sh, a karijeru pilota izgradio je u Eskadrili višenamjenskih helikoptera u 91. zrakoplovnoj bazi. Sudjelovao je u hrvatskoj sastavničici NBG borbenoj skupini 2011/1 te u pet sastavnica HRVCON-a u misiji KFOR, Kosovo. Jedan je od certificiranih NATO TACEVAL ocjenjivača za zrakoplovne snage.

Sudjelovao je na brojnim međunarodnim i domaćim vojnim vježbama.

Vezano uz iskustva u radu s padobrancima, satnik Jurjević ističe kako je dugogodišnjim radom u međunarodnom okruženju kao pilot stekao bogato profesionalno iskustvo koje mu uvelike

koristi u novim izazovima. "Imao sam priliku surađivati s domaćim i stranim padobranskim postrojbama, a kroz provedbu izbacivanja padobranaca iz hrvatskih helikoptera stekao sam odličan uvid u načine i procedure prilikom provedbe operacija padobranskog ubacivanja snaga. Upravo to iskustvo koristi mi u situacijama kad sam u ulozi potpore koja mora omogućiti i zadovoljiti sve provedbene i sigurnosne uvjete za provedbu operacije kao što je padobrski desant velikih razmjera," rekao je. Što se tiče dojmova stranih pilota o zajedničkom radu i suradnji s hrvatskim kolegama, satnik Jurjević naglašava: "Kroz rad u međunarodnom okruženju i suradnju s pilotima partnerskih zemalja iskristalizirao se stav naših kolega po

U provedbi međunarodne vojne vježbe Swift Response 19 sudjelovala je i Hrvatska kopnena vojska u ulozi snaga suprotne strane (Opposing force – OPFOR). Riječ je o jednoj mehaniziranoj satniji koju čine po dva voda iz Bojne Tigrovi i Bojne Gromovi te Vod Strijela S10 i radarski sustav Giraffe iz Pukovnije protuzračne obrane. Satnija je smještena u vojarни "Josip Jović" u Udbini i opremljena je borbenim oklopnim vozilima Patria, a njezin je angažman predviđen tijekom planiranih aktivnosti zračnog desanta

struci kako su hrvatski piloti profesionalci koji imaju vrhunsko znanje i sposobnosti, a Hrvatska vojska visoko je profesionalna, predana i odgovorna u provedbi povjerenih zadaća, pristupačna i susretljiva u svakom trenutku i situaciji."

Opisujući kako izgleda terenski stožerni rad bez izravne mogućnosti letenja, satnik Jurjević objašnjava: "Kao pilotu, gledati velik broj helikoptera u zraku, a ne biti u jednom od njih svakako nije najpoželjniji osjećaj. Biti u zraku ono je što svi mi piloti volimo, čemu težimo i zbog čega smo odbrali ovaj poziv, odnosno zanimanje. Ujedno, potpuno smo svjesni važnosti stožernih dužnosti u provedbi svake operacije. Posebnost su MVV-a Swift Response 19 organizacijski, potporni, provedbeni i koordinacijski izazovi koji se pojavljuju tijekom provedbe zračnih operacija. Ono po čemu ću pamtitи vježbu neprocjenjivo je iskustvo potpore i koordinacije tolikog broja helikoptera i aviona na relativno malom prostoru u provedbi zadaća masovnog padobranskog desanta i zračnog helikopterskog desanta (Air Assault)." ■

Završnica međunarodne vježbe specijalnih snaga Trojan Footprint 19, tj. dijela scenarija koji se odigravao u Hrvatskoj, obilježena je dinamičnom zajedničkom akcijom hrvatskih i američkih specijalnih snaga na otetom brodu

U seriji međunarodnih vježbi održanih u Hrvatskoj u proteklih mjesec dana, Trojan Footprint 19 može se nazvati najdiskretnijom. Prošla je u tišini, bez velikih najava i objava, kako već i prilič postrojbama koje su je organizirale i provele. Iako je Hrvatski vojnik dobio poziv Zapovjedništva specijalnih snaga da 18. i 19. lipnja prati dio vježbe, ni mi nismo znali mnogo. U pozivu je onako vojnički i službeno stajalo da se radi o uvežbavanju hrvatskih i partnerskih specijalnih snaga u planiranju i provedbi operacija sa svrhom povećanja interoperabilnosti. Kratkim pretraživanjem po internetu našli smo da su vježbe istog imena održane 2016. i 2018. u američkoj organizaciji na području Poljske i baltičkih zemalja. Stižemo u Split, u sjedište 2. grupe specijalnih snaga ZSS-a u vojarni "Admiral fote Sveti Letica-Barba". Pokraj zgrade je podignut šator u kojem je smješteno malo operativno središte. Ulaz u šator zabranjen je, a oni koji imaju dozvolu moraju ostaviti pametne uređaje u pretinac pokraj ulaza. Uokolo nisu samo pripadnici 2. grupe, nego i kolege u sličnim majicama i odorama, no s pokojom oznakom

ili natpisom koji pokazuju da je riječ o pripadnicima specijalnih snaga Američke kopnene vojske. Objasnjenja nam daje časnik ZSS-a zadužen za provedbu vježbe. Trojan Footprint 19 održava se u Hrvatskoj, Mađarskoj, Rumunjskoj i Bugarskoj. Uz specijalne snage iz navedenih zemalja, koje su uspostavile združeno zapovjedništvo, sudjeluju i one iz SAD-a, Slovenije, Slovačke i Sjeverne Makedonije. Vježba je zapravo nastavak vježbe Black Swan koja je počela 4. lipnja s vrlo sličnom listom sudionika, uz izostanak Amerikanaca. Trojan Footprint podrazumijeva scenarij nadovezan na Black Swan i upravo u njega se uključuju specijalci iz SAD-a. Naravno, tu je više podscenarija na više lokacija, a oni koji uključuju ZSS, tj., odnose se na operacije na moru ili morskoj obali. Do našeg je dolaska 2. grupa specijalnih snaga u suradnji s HRZ-om provela nekoliko akcija praćenja, identifikacije te specijalnih izviđanja iz zraka, s kopna i mora. Zahvaljujući tim pripremnim akcijama uspjeli su zauzeti jednu bazu suprotne strane i saznali su da su pobunjenici oteli brod koji su napunili eksplozivom i namjeravaju njime dignuti u zrak pomorsku

INOĆ SPECIJALNI

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

UVALJACA

bazu. "U ovom trenutku taj se brod nalazi u akvatoriju otoka Žirja i mi ga s dvama timovima, hrvatskim i američkim, želimo preuzeti, osloboditi posadu i sprječiti katastrofu. U tome će nam pomoći HRZ s helikopterima Kiowa Warrior. Što se ZSS-a tiče, riječ je o završnoj i najsloženijoj operaciji Trojan Footprinta. Treba se popeti na brod u pokretu, svladati pobunjenike čiji je ukupni broj nepoznat i preuzeti ga, a da ne nastradaju taoci ili da se eksploziv aktivira," objašnjava časnik. Vidljivo je zadovoljan dosadašnjim tijekom događaja: "Najveći razlog jest u tome što smo prvi put uključili HRZ i Kiowe koje imaju velike sposobnosti otkrivanja, promatranja i praćenja. One su naše oči na nebu."

Da bismo popratili akciju, moramo se priključiti suprotnoj strani. Nakon brifiranja krećemo prema luci i ukrcavamo se u ZSS-ov gurneni gliser s tvrdim dnom "Oluja 2". Vožnja prema Žirju sve je samo ne izletnička, brza je, no vrlo sigurna jer za komandama su iskusni ZSS-ovci, a vjetra i valova na srednjem Jadranu gotovo pa i nema. Osim ekipe Hrvatskog vojnika, među putnicima su i američki specijalci koji daju potporu i promatraju vježbu. Nakon izvjesnog vremena između Žirja i kopna ugledali smo oteti brod: HRM-ov desantni brod-minopolagač DBM-82 "Krka". Brod je usamljen, pomorski promet još nije umnogostručen turističkom sezonom. Smještamo se u salon i dobivamo upute o mjerama sigurnosti, najbitnije je da se držimo točno utvrđenih, izoliranih prostora te da nosimo svijetleće prsluke ili pojaseve

za spašavanje jer će nas u protivnom specijalci smatrati pripadnicima suprotnе strane. Suncje je zašlo i "Krka" uskoro kreće prema Splitu, što znači da vježba počinje. "Conditions are excellent," komentira jedan od Amerikanaca vedru noć i mjesecinu. Kad će akcija započeti ne zna nitko, imamo tek natruhe da će to biti prije ponoći. Međutim, suti prolaze i ne događa se ništa. Vrijeme kratimo razgovorom, lijepo je čuti kako američki vojnici iz 19. i 20. grupe snaga

za specijalne operacije imaju visoko mišljenje o hrvatskim vojnicima, pa i onima iz drugih robova. Stekli su ga tijekom vježbe, ali i prijašnjih susreta u međunarodnim operacijama i vježbama, najviše u Afganistanu. Idemo dalje brzinom 10-12 čvorova i u jednom trenutku čujemo zvuk Kiowa. Međutim, brzo su odletjele i opet se nije dogodilo ništa. Svi postajemo pospani i usporeni. Konačno, oko 1:30, iz svojevrsne letargije budi nas prodoran zvuk brodskog zvona

na uzbunu, a vrlo brzo i pucnjave. Ljudskih glasova i krikova gotovo da i nema. Desetak minuta smo izolirani, no ubrzo dobivamo priliku vidjeti rješavanje talačke situacije. U jednoj od brodskih prostorija bio je naoružani pobunjenik sa zarobljenim mornarom. Američki specijalci, zamaskirani, potpuno opremljeni, s naočalama za noćno gledanje, komunikacijskim uređajima, borbenim kacigama i prslucima te puškama M4 nakrcanim raznim gadgetima upadaju i sređuju

pobunjenika (naravno, rabe *airsoft* oružje), a talac ostaje neozlijeden. Napokon dobivamo dozvolu ići na palubu i vidimo da specijalci već nadziru veći dio broda. Na bočnim stranama "Krke" razabiremo obrise dviju gumenih brodica, a na ogradi palube ljestve su od konopa i dasaka kojima su se specijalci popeli na brod, diskretno osvijetljene fluorescentnim svjetiljkama. Uokolo su *polegnuta tijela* pobunjenika koji su se pokušali oduprijeti. Obrisi vojnika na mjeseci-

ni djeluju poput austronautskih. U mraku je teško razlikovati hrvatske od američkih specijalaca, oprema je u biti slična, Hrvati koriste puške H&K i za ovu su priliku obukli *klašične* odore s digitalnim uzorkom, a ne s multicamom koji obično rabe, baš kao i Amerikanci. Baš svi međusobno komuniciraju prigušenim glasovima ili znakovima. U cijelom metežu u koji smo upali, dugo zaboravljamo pogledati dokud smo stigli brodom, dakle, gdje je noćna

akcija počela i završila. Google Maps pokazuje nam da smo zapravo već blizu Splita, uz južni dio otoka Čiova, prema obali. Konačno dobivamo priliku porazgovarati s vojnicima koji su uspješno proveli zadaću i sazna-jemo da je glavni dio akcije trajao tek nekoliko minuta. No, osiguranje treba biti potpuno, iznenađenje može vrebati iza svakog ugla broda koji je ipak prilično velik i može skrивati svakojake prijetnje. Nazočimo i ispitivanju jednog od oslobođenih

talaca, ni u njih se nema povjerenja dok im ne bude potvrđen identitet. Sve je prošlo kako je i zamisljeno i za obučnu skupinu i za igrače uloga, bez ikakvih trauma i ozljeda. Tiho, brzo, diskretno i ubojito učinkovito, tako su zajednički, pod okriljem noći, djelovali hrvatski i američki specijalci. Po tome su, uostalom, i poznati. Srijeda je, tri su sata ujutro. Dva tima okupljaju se na krmi "Krke" i spremaju se za ukrcavanje na *gume*. I dalje su zamaskirani, ne žele izlagati

lica našim fotoaparatima i kamera-ma. "Mi smo profesionalci, na nama nije da se slikamo, a niti da pišemo knjige o tome što i kako radimo," rekao nam je jedan od Amerikanaca. Slično razmišljaju u Zapovjedništvu specijalnih snaga, zato je prilika da ih vidimo u akciji u jednoj tako zahtjevnoj i kompleksnoj operaciji za nas bila prava privilegija. Noć specijalaca stavila je konačni i duboki otisak stopala na vježbu Trojan Footprint 19. ■

PRIJATELJSTVO PRIPADNIKA 8. HRVCON-a U MISIJI ODLUČNA POTPORA I UČENIKA 4. d RAZREDA POČELO JE PRIJE GODINU DANA, KAD SU IM UČENICI ZA USKRS POSLALI CRTEŽE I ČESTITKE TE TAKO ULJEPŠALI BLAGDANE

PRIJATELJI KOJI ĆU

9. HRVCON u školi u Požegi

Podršku hrvatskim vojnicima u Afganistanu pružili su i učenici 3. c razreda Osnovne škole "Dobriša Cesarić" iz Požege, koji su pripadnicima 9. HRVCON-a poslali božićne čestitke. Zapovjednik 9. HRVCON-a brigadir Dražen Ressler i prvi dočasnik časnički namjesnik Tihomir Slanac zaželjeli su uživo zahvaliti svojim prijateljima školarcima te ih obradovati posjetom.

Zajedno s učenicima, dočekale su ih 13. lipnja ravnateljica škole Zvjezdana Krip, pedagoginja Zdenka Šutalo i učiteljica Ines Hamžik-Čereg te su proveli prijepodne u ugodnom druženju odgovarajući na brojna pitanja učenika o misiji, Hrvatskoj vojsci i životu vojnika. Zapovjednik i prvi dočasnik učenike su obradovali zastavicama, grbovima za kape i COIN-ima HKoV-a. U ime svih pripadnika i pripadnica 9. HRVCON-a zahvalili su učenicima na čestitkama i potpori tijekom boravka u misiji te izrazili želju za nastavkom druženja. Učenicima i učiteljici uručena je i zahvalnica zapovjednika Hrvatske kopnene vojske general-bojnika Siniše Jurkovića.

Foto: Dražen Ressler

Pripadnici 8. HRVCON-a u misiji Odlučna potpora (Resolute Support) posjetili su 12. lipnja učenike četvrtog razreda Osnovne škole Nikole Hribara iz Velike Gorice. Prijateljstvo hrvatskih vojnika s učenicima 4. d razreda i njihovom učiteljicom Jadrankom Jelisavac počelo je prije godinu dana. Učenici su hrvatskim vojnicima u Afganistanu za Uskrs poslali crteže i čestitke, a oni su im uzvratili fotografijama i porukama te se kontakt održao za vrijeme njihova boravka u misiji.

Prvi susret s učenicima nakon povratka iz misije obilježen je druženjem u velikogoričkoj školi. Dvadesetak pripadnika kontingenta, odjevenih u maskirne odore u pustinjskoj šari, postrojilo se pred školom te su se zajedno s učenicima uputili u razred. Ondje su imali priliku pogledati priredbu koju su učenici pripremili upravo za njih, kako su ih u uvodnom govoru nazvali – "prijatelje koji čuvaju naše snove". Zidove učionice tom su prigodom krásili crteži učenika koji su prikazivali život pripadnika kontingenta u Afganistanu te fotografije koje su im pripadnici poslali za vrijeme boravka u misiji.

Nakon glazbenih nastupa i igrokaza, pripadnici kontingenta odgovarali su na pitanja djece, koju je zanimalo sve o njihovu radu i životu u dalekom Afganistanu. Za neke od učenika bio je to prvi susret s pripadnicima Hrvatske vojske stoga nisu mogli skriti iznenađenje i zadovoljstvo posjetom i saznanjem kako su u njihovim sigurnim rukama.

Razred je pozdravio zapovjednik 8. HRVCON-a brigadir Branko Tubić te zahvalio roditeljima i učiteljicama na potpori toj inicijativi. "Pomogli ste nam da naše,

Doris RAVLIĆ, snimio Tomislav BRANDT

je pripadnicima na dolasku i izrazio veliku čast zbog suradnje 8. HRVCON-a s učenicima. Istaknuo je kako je to za učenike idealna prilika da nauče nešto više o radu pripadnika Hrvatske vojske. Učenici su vojnicima uručili darove koje su sami izradili za vrijeme boravka u Školi u pri-

ČUVAJU NAŠE SNOVE

Nakon glazbenih nastupa i igrokaza, pripadnici kontingenta odgovarali su na pitanja djece, koju je zanimalo sve o njihovu radu i životu u dalekom Afganistanu

ponekad iznimno teške i zahtjevne, vojničke zadaće izvršavamo s lakoćom i da nam vrijeme što prije prođe do povratka u Lijepu Našu," poručio je učenicima. Skrenuo je zatim pozornost roditeljima i gostima na značaj doprinosa Hrvatske vojske međunarodnoj sigurnosti. "Napominjem da kontingenti Hr-

vatske vojske u zadnjih 16 godina zajedno sa saveznicima pridonose miru i sigurnosti u Islamskoj Republici Afganistanu. To je doprinos međunarodnoj sigurnosti, a sarmim tim i sigurnosti lijepe nam domovine Hrvatske," rekao je brigadir Tubić.

Ravnatelj škole Stjepan Maravić zahvalio

rodi, a oni su im uzvratili zahvalnicama i vezenim imenima učenika na pustinjskoj podlozi ukrašenoj hrvatskom i afghanistanskom zastavom koje su donijeli iz Afganistana. Uz razmjenu darova druženje se privelo kraju uz obostranu želju za nastavkom lijepog prijateljstva. ■

Napisao i snimio Željko STIPANOVIC

MALA POSTROJBA

RIJETKO SMO PISALI O SATNIJI RIJEČNIH BRODOVA I VJERUJEMO KAKO SU MALOBROJNI ONI KOJI ZNAJU ZA TU POSTROJBU I ONO ŠTO NJEZINI PRIPADNICI RADE... DA BISTE STE SE UVJERILI NA KAKO VISOKOJ RAZINI I S KOJOM ODGOVORNOŠĆU IZVRŠAVAJU SVOJE ZADAĆE, MORATE DOĆI U MALU, ALI PREKRASNO UREĐENU OSJEČKU VOJARNU "VRBIK" I VRLO BRZO POSTAT ĆE VAM SVE PUNO JASNije...

Satnija riječnih brodova u sastavu je Inženjerijske pukovnije HKoV-a i nakon nekoliko preustroja konačno je poprimila postojeći oblik i sastav. Jedna je od njezinih ključnih zadaća pomoći civilnim institucijama u slučaju poplava, poput one strašne u Gunji i Rajevu Selu, ali i u slučaju drugih nepogoda u kojima je uloga pripadnika Hrvatske vojske gotovo nezamjenjiva. Budući da ustrojeno spadaju u Inženjerijsku

ZA VELIKE ZADAĆE

pukovniju u Karlovcu, u svakom su trenutku spremni ustrojiti protupoplavne namjenski organizirane snage. Vremenske su prilike u zadnje vrijeme postale iznimno hirovite i nerijetko stvaraju ozbiljne probleme stanovništvu. Ta je postrojba jedina specijalizirana i, zahvaljujući nekoliko vrsta čamaca i ostale opreme kojom raspolaze, omogućuje u slučaju potrebe prevoženje i spašavanje ljudi i materijalnih sredstava. Kako nam ističe zapovjednik postrojbe bojnik

Ivica Miložić, uz svakodnevnu obuku koju provode imaju i tim ronilaca te su razvili surađnju s brojnim drugim institucijama, među kojima je i Specijalna policija MUP-a. Velika je razlika između ronjenja na moru i onog na rijeci u tome što je rijeka mutna i vidljivost stoga iznimno slaba. Konkretno na Dravi, ronoci zbog slabe vidljivosti zadaće izvršavaju isključivo na opip. Kako bi suradnja bila na potrebnoj razini, a nerijetko uspješnost izvršavanja zadaća ovisi isključivo o

Temeljna je zadaća Satnije riječnih brodova potpora Inženjerijskoj pukovniji. Usto, njezini pripadnici gotovo svakodnevno obilaze priobalje, prikupljaju podatke o rijeci Dravi te su u svakom trenutku spremni prebaciti dio ljudstva ili uspostaviti mosno mjesto prijelaza

brzini, na vezu u vojarni osim vojnih plovila nalaze se i plovila Specijalne policije MUP-a, Lučke kapetanije, HGSS-a i Carine.

Uz OB "Šokadija", koji je zapravo ratni brod postrojbe, u vojarni su i brze brodice "Arimar" s izvanbrodskim motorima Honda 50 KS i deset velikih aluminijskih

Kako nam ističe zapovjednik postrojbe bojnik Ivica Miložić, uz svakodnevnu obuku koju provode imaju i tim ronilaca te su razvili suradnju s brojnim drugim institucijama, među kojima je i Specijalna policija MUP-a

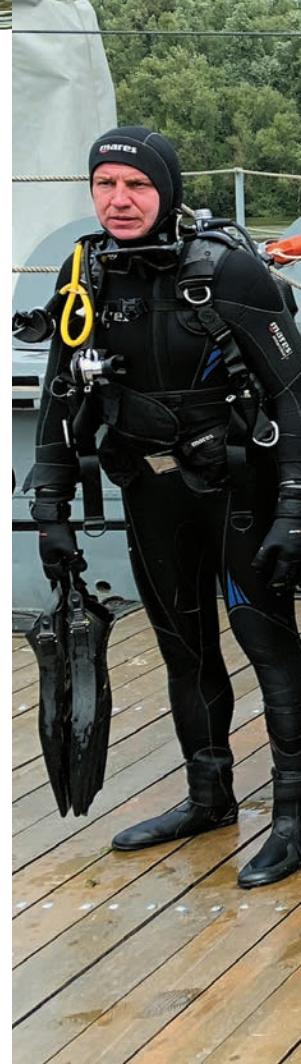
Ronioci zbog slabe vidljivosti zadaće izvršavaju isključivo na opip. Kako bi suradnja bila na potreboj razini, a nerijetko uspješnost izvršavanja zadaća ovisi isključivo o brzini, na vezu u vojarni osim vojnih plovila nalaze se i plovila Specijalne policije MUP-a, Lučke kapetanije, HGSS-a i Carine

Jedna od ključnih zadaća Satnije riječnih brodova je pomoći civilnim institucijama u slučaju poplava, poput one strašne u Gunji i Rajevu Selu, ali i u slučaju drugih nepogoda u kojima je uloga pripadnika Hrvatske vojske gotovo nezamjenjiva

čamac (ALDČ), koji služe za prijevoz ljudi odnosno tereta. Upravo su ta plovila korištena za vrijeme poplava zato što su kvalitetno napravljena, imaju izvrsnu plovnost i mogu ponijeti dosta tereta.

POTPORA INŽENJERIJSKOJ PUKOVNJI

Unatoč tomu što je dislocirana u odnosu na matičnu postrojbu, temeljna je zadaća Satnije potpora Inženjerijskoj pukovniji. Usto, njezini pripadnici gotovo svakodnevno obilaze priobalje, prikupljaju podatke o rijeci Dravi te su u svakom trenutku spremni prebaciti dio ljudstva ili uspostaviti mosno mjesto prijelaza. Kako bi mogli izvršiti sve zadaće, nerijetko surađuju s postrojbama HRM-a, s čijih brodova provode bojna gađanja. Naime, na Dravi je iz sigurnosnih razloga takva uvježbavanja nemoguće provoditi. Ponovit ćemo

misao s početka teksta: gotovo da i ne znate da ta postrojba postoji... ali nema veće vježbe u kojoj nije dala do-prinos... Zadnja takva aktivnost bila je na Jarunu, kad su pripadnici Hrvatske vojske izveli pokaznu vježbu, a ronioci postrojbe radili na osiguranju... Ono što posebno impresionira podatak je da sastav postrojbe 70 posto čine mlađi. Neki su došli iz HRM-a, a u šali

kažu: Onaj tko ovamo dođe, taj više ne želi nikamo otići.... Suradnja s gradskim tijelima nikad nije bila upitna i iz godine u godinu proširuje se i unapređuje. Još uvijek su nam u sjećanju slike kad se Drava toliko zaledila i postojala je opasnost da prilikom topljenja leda dođe do velikih poplava. Satnija je tad bušila led, u koji je stavljal eksploziv, te ga

razbijala i tako spriječila moguću veliku katastrofu. Drava može biti opasna i stvoriti goleme probleme povezane s vremenskim nepogodama... Zato je ova mala, ali vrijedna postrojba ovđe... Njezina je vrijednost prepoznata ne samo unutar vojnog sustava nego i u civilnim institucijama... I zato je Osječani vole ... kao i svi oni kojima je pomogla, a njih je puno... ■

Uz OB "Šokadija", koji je zapravo ratni brod postrojbe, u vojarni su i brze brodice "Arimar" s izvanbrodskim motorima Honda 50 KS i deset velikih aluminijskih čamaca (ALDČ), koji služe za prijevoz ljudi odnosno tereta

Streljaštvo je zahvalno za komentiranje jer na kraju se sva preciznost, smirenost i dobar vid svedu na vrlo jasne brojeve. A

24. Prvenstvo Hrvatske vojske bilo je puno vrlo zanimljivih, pa i rekordnih brojeva

U Hrvatskoj vojsci sve je više iznimno dobrih natjecateljskih strijelaca, prvi je zaključak koji se može donijeti kad se baci pogled na rezultate koje su pokazale natjecateljice i natjecatelji na 24. Prvenstvu Hrvatske vojske u streljaštvu održanom od 10. do 13. lipnja. To nije niti čudno jer raste i interes: na Automatskom strelištu "Vrapčanski potok" nikad se nije okupilo više sudionika, ukupno 134. U 14 ženskih ekipa bile su 42 natjecateljice. Od muških ekipa, u 16 u pištolju bila su 52 natjecatelja, a u 13 u puški njih 40. Već uobičajeno, djelatnici Streljaštva, koje djeluje pod Zapovjedništvom za potporu, potpomognuti suradnicima iz civilnih streljačkih saveza i klubova i ove su godine natjecanje pomaknuli korak naprijed. Pomak se ogledava u

Pobjednici

Pištolj žene ekipno (ISSF):.....	HVU (državni rekord HV-a)
Pištolj žene ekipno (CISM):.....	HVU (državni rekord HV-a)
Pištolj žene pojedinačno (ISSF):.....	kd Laura Jovanović (HVU – državni rekord HV-a)
Pištolj žene pojedinačno (CISM):.....	sžn Marijana Špirelja (ZzP)
Pištolj muški ekipno (ISSF):.....	HRZ (državni rekord HV-a)
Pištolj muški ekipno (CISM):.....	HRZ (državni rekord HV-a)
Pištolj muški pojedinačno (ISSF):.....	pz Borislav Mamut (HRZ)
Pištolj muški pojedinačno (CISM):.....	pz Darko Vladić (HRM – državni rekord HV-a)
Puška muški ekipno (ISSF):.....	SOD (državni rekord HV-a)
Puška muški ekipno (CISM):.....	SOD (državni rekord HV-a)
Puška muški pojedinačno (ISSF):.....	pz Denis Novak (Inž. pukovnija)
Puška muški pojedinačno (CISM):.....	nr M. K. (ZSS – državni rekord HV-a)

podatku da je staru pušku VHS-D1 zamjenila modernija VHS-D2. Taj je potez opravdan zato što danas većina postrojbi i vojnika duži upravo dvojku. Streljaštvo je zahvalan sport za komentiranje jer na kraju se sva preciznost, smirenost i dobar vid svedu na vrlo jasne brojeve. A oni su ove godine vrlo zanimljivi i mogu se opisati u dvije riječi: velika konkurenca. Na-

ime, nikad liste najboljih, tj. osvajača medalja, nisu bile toliko podijeljene među tolikim brojem pojedinaca i postrojbi, vojnicima, vojnim policajcima, zrakoplovima i mornarima, dočasnicima i časniciima.. Najveće priznanje, tj. veliki pehar za ukupnu pobjedu zaslужila je ekipa Pukovnije Vojne policije. Zanimljivo je da nisu osvojili niti jedno od 15 zlata raspoloživih

Ukupno ekipno

1. PV	4010
2. HVU	4000
3. ZzP	3845

Najbolji pojedinac u gađanju iz puške

1. nnr Goran Hadeljan (SOD)	444
2. ds Ivan Milašinović (SOD)	426
3. sk Josip Čebić (ZzP)	416

Najbolji pojedinac u gađanju iz pištolja

1. pz Darko Vladić (HRM)	538
2. bjn Zdenko Košutić (HRZ)	524
3. sžn Anto Majdandžić (PVP)	516

Najbolja pojedinka u gađanju iz pištolja

1. kd Laura Jovanović (HVU)	496
2. kd Rea Tomina Skender (HVU)	488
3. sžn Marijana Špirelja (ZzP)	468

u raznim kategorijama, a prednost nad drugoplasiranim HVU-om, prošlogodišnjim pobjednikom, iznosi tek deset krugova. Trećim mjestom zadowoljio se ZzP koji je u pet natjecanja prije 2018. ostvario stopostotnih pet uzastopnih pobjeda. Vojna policija imala je izvrstan tim, teško da ga je ikad dosad netko složio od toliko na-

STRELJAŠTVO

Razvodnik Darko Vladić pištoljem je postavio teško dostižan rekord

tjecatelja ujednačeno kvalitetnih u svim konkurenčijama. Pobjeda uz četiri srebra i dvije bronce više je no zasluzena. HVU je bio blizu, no ne treba zaboraviti da njegovu ekipu velikim dijelom čine kadet-

Ukupni pobjednici- Pukovnija Vojne policije

kinje i kadeti, koji kad završe školovanje odlaze u nove ustrojstvene cjeline. "Rezultat HVU-a čak je vredniji od prošlogodišnjeg. Skupili su više ukupnih bodova, a i promovirali neke nove strijelce," rekao nam je nač uobičajeni sugovornik voditelj natjecanja i Streljašta satnik Željko Posavec. U vojarni na Črnomercu je streljana za zračno oružje, koje je temelj za natjecateljsko streljaštvo bilo kojim oružjem, a kadeti je očito

Domagoj VLAHOVIĆ, snimili Josip CEBIĆ, Filip KLEN

Izvrsna
debitantica- kadetkinja
Laura Jovanović

Vojne igre u Wuhanu

Prvenstvo HV-a u streljaštvu bilo je i svojevrstan uvod u sudjelovanje streljačkog predstavništva Hrvatske vojske na Svjetskim vojnim igrama u kineskom gradu Wuhanu (14. – 30. listopada 2019.). Naše vojnikinje i vojnike (njih šest, odnosno 3 + 3) priprema upravo satnik Posavec, koji je uvjeren da će svi dostojno predstavljati HV i Hrvatsku. Svakako će ciljati na što bolji rezultat, no ne treba biti preoptimističan i očekivati medalje. Naime, na tamošnjim streljaštima gađat će svjetska imena, istaknuti sudionici olimpijskih igara i svjetskih prvenstava, zaposleni u oružanim snagama.

- KRALJ VOJNIH SPORTOVA

dobro koriste. U vježbanju preciznosti pomaže im i iskusni natjecateljski strijelac stožerni narednik Tihomir Perišić. Ukratko, HVU je prvi po broju zlatnih i ukupno osvojenih medalja, njih četiri, odnosno devet.

Druga su značajka ovog izdanja natjecanja *ti ludi rekordi*. Srušeno ih je čak osam od 12 mogućih. U pištolju ih je srušeno pet od osam, što nije niti tako čudno jer se po sadašnjem sustavu pišu tek od prošle godine, kad su pra-

vila modificirana da budu *vojničkija*, tj. u korist paljbe s dvjema rukama i veće brzine između hitaca. Međutim, s dvojkom u rukama raspoloženi su strijelci iz puške srušili tri od moguća četiri rekorda, što je izvanredno jer ti se rekordi broje već više godina. Satnik Posavec iznimno je zadovoljan rezultatima: "Natjecatelji su u prosjeku pokazali dobru pripremljenost, bez obzira na ekstremno visoke temperature zabilježene tijekom gađanja." U prvi je plan stavio rekord pozornika Darka Vladića iz HRM-a u pištolju po pravilima CISM-a te istaknuo: "Vjerujem da jako dugo neće biti srušen." Osvrnuo se i na kadetkinju Lauru Jovanović, koja je debitirala na natjecanju, osvojila tri zlata, postavila državni rekord te je proglašena najboljom pojedinkom u gađanju iz pištolja.

I još nekoliko riječi o konkurenциji: više je zlata otislo u vitrine izvrsnog SOD-a, ekipno dominantanog u gađanju puškom te u HRZ, koji je složio dobru ekipu za pištolj, sastavljenu isključivo od časnika. Nadalje, naslov iz 2018. uspjela je obraniti tek ženska ekipa HVU-a u gađanju iz pištolja po ISSF-u. Nismo vidjeli neke od natjecatelja koji su se istaknuli prijašnjih godina, no

Medalje

Postrojba	Z	S	B	Ukupno
HVU	4	3	2	9
SOD	3	3	1	7
HRZ	3	2	1	6
HRM	2	0	2	4
ZzP	1	1	3	5
Inž. puk.	1	0	0	1
ZSS	1	0	0	1
PVP	0	4	2	6
PZB	0	1	3	4
MORH	0	1	1	2

to je posljedica misija, vježbi i drugih važnih zadataća. Satnik Posavec kaže da Streljašte može organizirati i natjecanje s puno više sudionika pa bismo kao ljubitelji streljaštva i vojnog sporta izrazili želju da se to i dogodi. Sjajna prilika moglo bi biti iduće, jubilarno 25. Prvenstvo. Bilo bi lijepo na jednom mjestu vidjeti sve strijelce koje pratimo već više godina, a sigurno je da će opet biti novih lica. Konačno, svaki sport u vojsci jednak je bitan, no samo je jedan kralj vojnih sportova: streljaštvo. ■

Prvenstvo je zatvorio izaslanik potpredsjednika Vlade i ministra obrane Republike Hrvatske brigadir Ivan Anton Žlimen. Ceremoniji zatvaranja nazočio je izaslanik načelnika GS OSRH brigadir Ivan Jušić te brojni zapovjednici i predstavnici postrojbi HV-a, kao i civilnih sportskih organizacija koje su sudjelovale u organizaciji i provedbi natjecanja: Hrvatski olimpijski odbor, Hrvatski streljački savez, Streljački savez Zagreba i Kinezioološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

Foto: Naval Group

GOWIND ZA UAE

Ujedinjeni Arapski Emirati (UAE) završili su s francuskim Naval Groupom pregovore o gradnji dviju korveta Gowind, objavile su 7. lipnja francuske novine La Tribune. U vijesti se navodi da je ugovor potpisana "vrlo diskretno" 25. ožujka, a brodovi će biti opremljeni sustavom za upravljanje borbom SETIS. MBDA-inim protubrodskim raketama Exocet te Raytheonovim projektilima za protuzračnu obranu Evolved Sea Sparrow Missile (ESSM). Egipatske korvete tog tipa za PZO koriste MBDA-ine projektilne VL MICA.

Vrijednost ugovora procjenjuje se na oko 750 milijuna eura, a uključuje i opciju nabave dodatnih dvaju plovila iste klase. UAE-ova nabava dviju korveta Gowind prvi je put najavljena tijekom posjeta francuskog predsjednika Emmanuela Macrona Abu Dhabiju u studenom 2017. godine.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: Airbus / H. Goussé

DOMINACIJA MAKE

Ovogodišnje je izdanje međunarodnog pariškog aeromitinga i sajma zrakoplovne tehnike poznatijeg kao Le Bourget (17. – 23. lipnja), ponovo opravdalo svjetski ugled manifestacije, i to brojem i prikazima letjelica te druge tehnologije. Međutim, najveću su pozornost privukle dvije makete u prirodnoj veličini (mock-up), koje najavljaju dva ambiciozna projekta razvoja višenamjenskih borbenih aviona.

Prva se prezentacija odnosi na pan-europski program FCAS (Future Combat Air System), koji podrazumijeva višenamjenski borbeni avion NGF (Next Generation Fighter), bespo-

sadne letjelice u potpori RC (Remote Carriers) te borbeni sustav ACC (Air Combat Cloud). Sudeći po maketi NGF-a, lovac šeste generacije bit će dvomotorac. Portal FlightGlobal komentira da usisnici oblikom podsjećaju na one aviona F-35 Lightning II, a spoj krila i tijela dizajniran je tako da omogućava više mesta za interni korisni teret (gorivo i naoružanje). Dva stabilizatora zbog manje zamjetljivosti stoje pod malim kutom. Prema mock-upu, avion će biti za trećinu ili četvrtinu veći od francuskog lovca Rafale. Zasad su u projekt uključene Francuska, Njemačka i Španjolska. Francuski Dassault zadužen je za

Foto: DBMW Marine

Foto: TAI / Facebook

TA U PARIZU

sam avion, a paneuropski Airbus za borbeni sustav i besposadne letjelice. Potonje bi trebale biti autonomne ili poluautonomne, no pod kontrolom pilota. S jedne strane, moglo bi imitirati radarski potpis lovca, a s druge djelovati elektronički i kinetički protiv neprijateljskog PZO-a ili radara. FlightGlobal navodi i da će Francuzi vjerojatno inzistirati na palubnoj inačici NGF-a za nosače aviona, a sigurno je da će avioni imati i mogućnost nošenja nuklearnog naoružanja.

Drugi mock-up prikazan je na izložbenom prostoru tvrtke Turkish Aerospace Industries (TAI). Lovac budućnosti nosi radni naziv TF-X, a projekt je

dobio na važnosti otkad se aktualizirala mogućnost da nabava F-35 za tursko zrakoplovstvo propadne. TF-X također je dvomotorac, no izgledom više podsjeća na F-35 s nešto užim trupom. Prema TAI-jevu promidžbenom videoklipu, trebao bi biti dug oko 18, a širok 12 metara. Postizat će najveću brzinu od dva maha i imati najveću poletnu masu od 27 000 kg. Operativni vrhunac leta iznosio bi 16 700 m, a dolet 1100 km. Kao i NGF, povećani stealth imao bi i zbog internih spremnika korisnog tereta. Prvi let obaju aviona najavljen je najranije za 2025. godinu.

D. VLAHOVIĆ

IVNA UPORABA PRVE F125

Njemačka ratna mornarica uvela je na svečanosti održanoj 17. lipnja u objektima brodograditelja Thyssenkrupp Marine Systems (TKMS) u operativnu uporabu svoju prvu fregatu klase Baden-Württemberg (klasa F125), oznake F222 i imena "Baden-Württemberg". Brod je stavljen na flotnu listu osam godina nakon što je TKMS izabran za glavnog izvođača radova za isporuku četiri fregata istinsine 7000 tona koje će zamijeniti osam fregata klase Bremen.

Prema TKMS-u, drugi brod u klasi, imena "Nordrhein-Westfalen", bit će

spreman za isporuku ove godine. Plan isporuke zadnjih dvaju plovila obuhvaća razdoblje od iduće dvije godine.

TKMS je istaknuo kako je klasa F125 (duljine 149,6 metara) visokoautomatizirana, što joj u usporedbi s prethodnim omogućuje znatno smanjenje broja članova posade. Dok kod najstarijih fregata F122 posada broji 200 članova, dok ove je klase smanjena na 126, iako je projektom predviđeno da se može povećati do 190.

M. PTIĆ GRŽELJ

PORINUT PRVI TALIJANSKI PPA

Talijanska ratna mornarica porinula je u Fincantieriju brodogradilištu u Muggianu prvi novi višenamjenski odobalni ophodni brod (Pattugliatore Polivalente d'Altura – PPA). Poznat pod budućim imenom "Paolo Thaon di Revel", prvi je od sedam brodova u klasi. Fincantieri očekuje da će ga isporučiti 2021., a ostale isporuke uslijedile bi od 2022. do 2026. godine. PPA je dio plana obnove flote talijanske mornarice vrijednog 5,4 milijarde eura. Osim ophodnih plovila, predviđena je i gradnja logističkog broda (LSS), velikog desantnog broda (LHD) te dvaju vrlo brzih višenamjenskih plovila za potporu specijalnim operacijama.

Višenamjenski odobalni ophodni brod služit će za potporu različitim zadaćama i operacijama, od ophodnje i spašavanja do civilne zaštite i borbenih operacija. Plovila se grade u trima različitim konfiguracijama odnosno inačicama: Light, Full i Light Plus. Inačica Light bit će opremljena osnovnim samoobrambenim topničkim sustavima; Light Plus bit će sposobna i za protuzračnu obranu; Full će se moći suočavati s prijetnjama u površinskim, zračnim i podvodnim područjima. Ophodno plovilo duljine 132,5 m bit će osposobljeno i za rad s brzim gumenjacima s tvrdim dnom (RHIB) duljine do 11 m, koji će biti smješteni na boku, sredini broda te krmi. Gumenjaci će se spuštati u more i podizati s pomoću bočnih dizalica, odnosno krmene rampe za izvlačenje. Najveća brzina prelazi će 31 čvor. Brod će moći smjestiti 171 člana posade. Kako je opremljen kombiniranim dizelskim i plinsko-turbinskim (CODAG) pogonskim postrojenjem te električnim pogonskim sustavom, moći će distribuirati električnu energiju ukupne snage 2000 kW na kopno.

"Paolo Thaon di Revel" plovilo je Light konfiguracije. Očekuje se kako će do prvog listopada biti podvrgnut prvoj seriji brodograđevnih ispitivanja, odnosno pokusnih plovidbi. Sva će plovila biti izgrađena u tzv. integriranom brodogradilištu u Rivi Trigosu i Muggianu. U ožujku je Fincantieri počeo gradnju četvrtog PPA-a.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: Fincantieri

STRELJAČKO NAORUŽANJE

ŠVICARSKE PUŠKE POPUT ŠVIC

Švicarsko industrijsko društvo (Schweizerische Industrie Gesellschaft – SIG) već 160 godina priznati su proizvođač streljačko oružje. U međuvremenu je više puta rekonstruirano, tako da je danas u vlasništvu njemačkog holdinga Lüke & Ortmeier. Proizvodnjom oružja bave se zasebne tvrtke, SIG Sauer GmbH & Co. KG u Njemačkoj i SIG Sauer Inc. u Sjedinjenim Američkim Državama. Vrhunac slave SIG Sauer doživio je prije dvije godine, kad je američka

**SIG opskrbljuje
švicarsku vojsku
svojim puškama
još od pedesetih
godina. Puška SG 550
označena je kao
Stgw-90 na
njemačkom,
odnosno Fass-90 na
francuskom jeziku**

vojska odlučila službeni pištolj M9 (Beretta M92) zamijeniti pištoljem SIG Sauer P320. U veljači ove godine za SIG Sauer slijedilo je novo veliko postignuće, odabir indijske vojske da se naoruža preciznom puškom SIG 716 u velikoj količini od 72 400 komada.

Za švicarsku vojsku SIG je pedesetih godina proizveo prvu jurišnu pušku (Sturmgewehr) pod nazivom Stgw-57 (tvornički naziv SIG SG 510) u kalibru 7,5 x 55 mm. Korištena je

sve do sredine osamdesetih. Odluka vojnog vrha o uvođenju nove jurišne puške u novom kalibru 5,56 x 45 mm donesena je sredinom sedamdesetih. Prvi je zahtjev bio da bude kompaktan, sa sklopivim kundakom, tako da su je osim pješaštva mogle koristiti posade oklopnih vozila, specijalne, padobranske i druge postrojbe. Drugi je zahtjev bio da se masa puške radikalno smanji, a preciznost poboljša u odnosu na prethodnu. Projektiranje i testiranje završeno je 1983. godine.

SG 550 osnovna je puška švicarske vojske od 1990.
Jedna je od rijetkih u zelenoj boji

Ivan GALOVIĆ

SIG-ovi INŽENJERI FOKUSIRALI SU SE PRI KONSTRUIRANJU NA VISOKU KVALITETU IZRADE KAKO BI PROIZVELI JURIŠNU PUŠKU DOBRE ERGONOMIJE, UDOBNU ZA KORISNIKA, BEZ ZASTOJA I IZVANREDNO PRECIZNU S GOTOVО SVIM VRSTAMA STRELJIVA. NE IZNENAĐUJE STOGA ŠTO JE, UNATOČ VISOKOJ CIJENI, POSTALA ORUŽJE MNOGIH SPECIJALNIH POSTROJBI U SVIJETU

Foto: Schweizer Armee / Facebook

šanih limova i polimera. Ukupna duljina puške iznosi 998 mm, a masa 4,1 kg. Puška se sastoji od dvaju dijelova spojenih dvama štiftovima (polugicama, klinovima). Izvlačenjem stražnjeg šifta puška se preklapa, a izvlačenjem i prednjeg rastavlja na dva dijela. Za čišćenje potrebno je još izvaditi ručicu zatvarača, kako bi se izvukao unazad kompletan mehanizam oružja. Donji dio kućišta (*lower receiver*) najvećim je dijelom izrađen od prešanog lima. Gornji dio kućišta (*upper receiver*), u kojem su cijev, zatvarač s klipom, plinski cilindar i ciljnici uključujući kundak te pištoljski rukohvat, izrađen je od polimera. Unutar gornjeg dijela kreće se nosač zatvarača s klipom i u njemu rotacijski zatvarač, ali s takvom lakoćom zbog precizne izrade da je pušku moguće repetirati samo jednim prstom. Svi su unutarnji dijelovi, uključujući i cijev, izrađeni od najkvalitetnijeg čelika i zaštićeni kromiranjem. Na gornji dio može se montirati nosač optike kao i druga oprema, što nije slučaj kod AK-47 gdje se montira sa strane (bočno). Rad oružja temelji se na posudbi plinova s dugim klipom i rotacijskim zatvaračem s dvjema bradavicama/bregovima.

Komande su također klasične. Izbornik paljbe u vidu polugice nalazi se iznad pištoljskog rukohvata na objema stranama kućišta. Četiri su položaja za izbor paljbe, a obilježeni su slovom odnosno brojem. "S" (Safe) krajnji je položaj poluge prema strijelcu i označava da je oružje zakoćeno. Slijedi oznaka "1" za pojedinačno gađanje, a "3" označava kratki rafal od triju metaka. Nakon svakog prekida paljbe, bez obzira na broj ispaljenih metaka, sustav se resetira i omogućuje uvijek nova tri metka. Krajnji položaj prema naprijed je "20" za dugi (neprekidni) rafal. Obostrani raspored izbornika pogoduje i desnorukim i ljevorukim strijelcima, na način da se izbor režima paljbe može obavljati palcem ili kažiprstom. Ručica zatvarača nalazi se samo s desne strane i lako je dostupna za povlačenje. Ispred štitnika okidača je polugica za otpuštanje spremnika kojom se rukuje kao na AK-47. Utvrđivanje spremnika u ležište jasno se čuje, a rješenje je preuzeto s AK-47. Zatvarač nakon ispaljenja zadnjeg metka ostaje u stražnjem položaju. Iznad polugice za otpuštanje spre-

CARSKIH SATOVA

Međutim, zbog većih finansijskih izdvajanja za tenkove i oklopna vozila, nova puška pod nazivom Stgw-90 (tvornički naziv SG 550), prihvaćena je 1986., a tek 1990. uvedena u švicarsku vojsku. SG 550 razvijen je od prethodnih modela, SG 530 iz šezdesetih i SG 540 iz sedamdesetih godina. Prvotna ideja SIG-a bila je zamjeniti Stgw-57 modelom SG 540. Kako se to nije dogodilo, prodana je u mnoge afričke zemlje, a u Čileu se proizvodila po licenciji. Osim toga, u

kalibru 7,62 x 51 mm razvijene su puške SG 510-3, SG 530-1 i SG 542. Sve modele SIG-ovih pušaka odlikuje velika preciznost izrade i odlična funkcionalnost, no zbog visoke cijene nisu se značajnije prodavale u druge zemlje.

NAJKVALITETNJI ČELIK

Po konfiguraciji, SG 550 klasična je jurišna puška s uzorom u sovjetskoj platformi AK-47, uz manje izmjene uvjetovane većom uporabom pre-

Foto: SIG Sauer
Na temelju borbeno dokazane
M16 nastao je SIG 516 CQB,
namijenjen za blisku borbu

STRELJAČKO NAORUŽANJE

mnika, samo s lijeve strane, gumb je za otpuštanje zatvarača iz stražnjeg položaja.

TRI PARALELNA SPREMNika

Iza pištoljskog rukohvata s lijeve strane kućišta nalazi se veliki gumb za sklapanje kundaka. Skeletoidni kundak sklapa se samo udesno. Zabavljivanje kundaka iznimno je čvrsto i nema ni najmanjeg klimanja. Puškom se može djelovati i kad je kundak sklopljen, kao i repetirati je te zamijeniti spremnik. Polimerski pištoljski rukohvat ima šupljinu zatvorenu poklopcom u koju se smješta pribor za čišćenje.

Cijev je hladno kovana i tvrdo kromirana, duljine 528 mm. Skrivač plamena je dio cijevi i ne može se skinuti. Na cijev je moguće montirati bajonet kao i podcijevni bacač granata SIG 40 mm GL 5040/5140 (vojna oznaka Gewehraufsatzt 97).

Puška se puni spremnicima kapaciteta 20 ili 30 metaka. Na izborniku paljbe nalazi se broj 20 zato što je švicarska vojska opremljena spremnicima za 20 metaka. Spremnići su od prozirnog polimera, a imaju oznake 10 i 20 kako bi se mogla pratiti količina metaka u njima. Posebna je značajka tih spremnika to što se na objema bočnim stranama nalaze ispušti za povezivanje s drugima. Mogu se povezivati po tri u istoj ravnini tako da se s lijeve i desne strane prikopča po jedan pun spremnik s otvorom za punjenje

Foto: Schweizer Armee

SG 550 u serijskoj opremi ima nožice. Švicarski vojnik na fotografiji povezao je spremnike za streljivo

prema gore. Jednostavnim pritiskom na polugu vadi se prazni i bez okretanja u ležište umeće puni lijevi ili desni spremnik. Na taj način za prepunjavanje treba manje vremena. Povezivanjem triju spremnika dobije se kapacitet od 90 metaka, što je u rangu redenika za strojnici. Dakle, bez obzira na to odluči li se strijelac za pojedinačnu paljbu ili rafale od tri metka rješenje sa spremnicima osigurat će mu veliku i dugu paljbenu moć, posebno u obrani.

ZELENA BOJA DOMOVINE

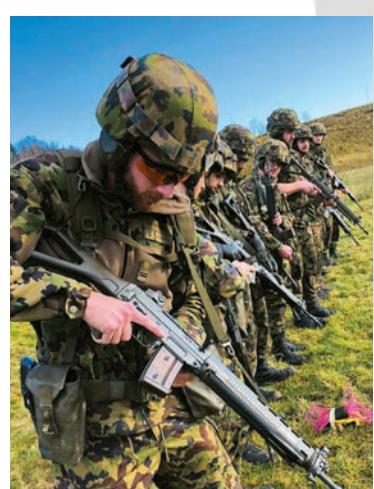
Zaštitni branik okidača može se preklopiti u lijevu ili desnu stranu. Na taj je način okidač lakše dostupan ako se koriste rukavice. Na kraju prednjeg rukohvata u serijskoj opremi puške smještene su sklopive aluminiske nožice, dakle, za stabilnost nije potrebno postolje. Švicarski se proizvođač odlučio za manji kapacitet spremnika zato da veličina ne smeta prilikom djelovanja iz ležećeg položaja kad se ne rasklapaju nožice. Osnovni su ciljnici mehanički. Stražnji ciljnik diopterskog je tipa i ima brojčane oznake "1", "2", "3" i "4", koje označavaju udaljenosti u stotinama metara. Samo oznaka "1" ima pravokutni usjek i dvije tricijske točke na objema bočnim stranama, koje su predviđene za paljbu u uvjetima slabе vidljivosti. Ostale su oznake (2, 3 i 4) diopteri i pomicu se okretanjem

kružića nosača. Ispred i iza nosača dioptera vijci su za podešavanje po visini i pravcu. Prednji ciljnik klasična je mušica sa zaštitnim krugom. Ispred dnevne mušice postoji i sklopiva nočna s tricijskim umetkom. Kao što je spomenuto, na pušku je moguće montirati sve vrste optičkih i noćnih ciljnika putem originalne SIG montaže.

Puška s vanjske strane nema niti jedan oštar brid. Za vanjsku boju odabrana je zelena, kako bi se lakše maskirala u švicarskom okolišu punom zelenila. Premazana je mat finišem (premazom) tako da nema ni

Foto: Schweizer Armee

Švicarski vojnici vrše pregled oružja prije početka gada

Taktičko-tehničke značajke jurišnih pušaka SIG 55X

	SG 550	SG 551	SG 552
Zemlja podrijetla	Švicarska		
Razvoj i proizvođač	SIG		
Početak uporabe	1990.	1994.	1998.
Kalibr (mm)	5,56 x 45		
Načelo rada	posudba barutnih plinova — dugi hod plinskog klipa		
Sustav bravlenja	rotacijom glave zatvarača		
Kapacitet spremnika	5 / 10 / 20 / 30 metaka		
Izbacivanje čahura	udesno		
Način paljbe	0/1/3/R		
Ukupna duljina oružja (mm)	998 sklopljena: 772	833 sklopljena: 607	730 sklopljena: 504
Duljina cijevi (mm)	528	363	226
Masa praznog oružja (kg)	4,1	3,4	3,0
Ciljnici	mehanički i različiti optički		
Žljebovi	6 žljebova, 1 : 7" (1 : 178), desni korak		
Teoretska brzina paljbe	700 metaka u minuti		

Na uvježbavanju urbanih operacija Švicarski vojnici koriste SG 550 na koji je montiran simulacijski sustav

Foto: United Nations

Ekvadorski vojnik u UN-ovoj operaciji naoružan puškom SG 540, koja se u Latinskoj Americi proširila zahvaljujući licencijskoj proizvodnji u Čileu

na objema su stranama otvora tricijske točke za noćna djelovanja.

MOGUĆNOSTI MONTAŽE

Kako je standardom MIL-STD-1913 definirana Picatinny šina, SIG proizvodi i puške s tim dodatkom (te inačice imaju dodatak nazivu SWAT) za montažu optoelektričnih ciljnika i drugih dodataka.

Podinačice SG 551 jesu SG 551-1 i 2/P (karabini za padobrancе i policiju), dizajnirane za djelovanje na točkaste ciljeve do 300 m. Opremljene su različitim teleskopskim ciljnicima i odvojivom obrazinom kundaka. Karabin SG 551 SWAT ima bolju završnu obradu otpornu na koroziju i opremljen je nosačima za brojne optičke ciljnice, a mogu se postaviti i dodaci kao što su nožice, laserski pokazivač ili taktičko svjetlo. SG 551 LB ima produljenu cijev od 454 mm, koja omogućuje postavljanje podcijevnog bacača granata i bajuneta.

Model SG 552 Commando u odnosu na SG 550 ima izmjenjenu vodilicu povratne opruge i nosač zatvarača, što je uvjetovano kraćom cijevi. Materijali i izrada na vrhunskoj su razini pa tu pušku opravdano smatraju jednom od najboljih u svijetu. S druge strane, takva oružja dokazala su uporabljivost u urbanom okruženju i uvjetima bliske borbe pa su njihove inačice postale neizostavan dio arsenala brojnih policijskih i vojnih postrojbi širom svijeta. SG 553 poboljšana je inačica SG 552. Predstavljena je 2008., a iako je uglavnom slična prethodnicima, ima ključnu prednost, a to je da je povratna opruga sad opet oko plinskih klipa kao na modelima SG 550/551. Tako je riješeno nekoliko problema nepouzdanošću koji postoje kod SG 552, a to također dopušta korištenje standardne SG 550/551 ručice za repetiranje. Podinačice su SG 553 LB s duljom cijevi od 347 mm na koju je moguće postaviti podcijevni bacač granata i bajunet, te SG 553 R, proizvedena za strejlivo 7,62 x 39 mm. Daljnje su tvorničke mogućnosti za SG 553 integrirane Picatinny šine i teleskopski kundak. Podinačica SG 553 AL fleksibilna je, kompaktna i lagana jurišna puška, izrađena od aluminija. Najmanja podinačica SG 553 P kratko je (460 mm) i kompaktno oružje.

SPORTSKI STRIJELCI

Većina strijelaca u SAD-u koristi platformu AR-15 i njezine inačice. To je utjecalo da SIG preorientira svoju

odbjeska. Švicarci su se vodili premisom da kao neutralna zemlja ne šalju vojsku u inozemstvo. Za potrebe švicarske vojske proizvedeno je 600 tisuća komada Stgw-90 jer su svi punoljetni muškarci dio naoružane pričuve te čuvaju pušku kod kuće. S njima mogu sudjelovati na popularnom natjecanju u gađanju na 300 m, koje tijekom godine okupi više od 200 tisuća strijelaca.

COMMANDO INAČICE

Za urbanu i blisku borbu SIG je proizveo kompaktne puške SG 551 / 552 u kalibru 5,56 x 45 mm. Model SG 551 je karabinska (vojna oznaka Stgw-90K), a SG 552 potkarabinska inačica puške SG 550. SG 552 u nazivu ima dodatak Commando. Oba su modela namijenjena specijalnim postrojbama. SG 551 ima cijev dugu 363 mm, a ukupna je duljina puške 833 mm, što je 165 mm kraće od rodonačelnika SG 550. Puška SIG 552 još je kraća. Ima cijev dugu svega 226 mm, a ukupna je duljina 719 mm. Te se puške po dimenzijama gotovo mogu mjeriti s automatima (HK MP-5), koji ipak koriste slabije, pištoljsko streljivo.

Ukratko, izgledom su oba modela umanjene SG 550. Po dizajnu su sve gotovo identične, što podrazumijeva znatnu primjenu polimera i lakih slitina. Kućišta novijih modela ma-

nja su i izrađena od lakog prešanog lima, tako da su i znatno lakša. Razlikuju se i prednji rukohvat, koji su izrađeni od aluminijске slitine, a nožice su izostavljene. Na njih se ne može montirati bajunet kao ni podcijevni bacač granata. Skeleto-idični kundak sklapa se udesno, a iz takvog je položaja moguće djelovati kao i repetirati oružje te zamijeniti spremnik. Rad oružja temelji se na posudbi plinova s dugim klipom i rotacijskim zatvaračem. Oba modela imaju obostrani izbornik paljbe s četirima položajima, raspoređa jednakog onom na SG 550. "S" znači zakočeno (safe), "1" pojedinačno, "3" kratki rafal od tri metka, a "20" dugi (neprekidni) rafal.

Spremni su polimerski, prozirni, kapaciteta 5, 10, 20 ili 30 metaka. Na bočnim stranama imaju priključke za povezivanje više paralelnih spremnika u istom smjeru. Što se povezivanja spremnika tiče, savjetuje se da se puška nosi s najviše dvama kako bi se kundak mogao sklopiti. Osnovni su ciljnici na SIG 551 i 552 mehanički, postavljeni s pomoću originalnih SIG montaža. Prednji je pravokutna mušica, ispred koje je podižući tricijski insert za djelovanja pri smanjenoj vidljivosti. Stražnji je ciljnik diopterski, okretni cilindar s četirima diopterskim ručicama označenim brojevima 1, 2, 3 i 4 (stotine metara). Kraj broja 1

STRELJAČKO NAORUŽANJE

proizvodnju. Rješenje je pronađeno u nadogradnji puške AR-15 za sportske strijelce. Inženjeri su modifisirali sustav plinske posudbe te prednjem dijelu dodali klip s kratkim hodom. Iza njega postavljena je prijenosna poluga, odnosno duga šipka, koja se oslanja na nosač zatvarača i tijekom ciklusa po inerciji prenosi kretanje klipa na mehanizam. Time su vrući plinovi praktički odsjećeni od unutrašnjosti oružja, a u prednjem je dijelu ventil koji ispušta višak plinova iz sustava. Eliminiranjem osnovnog uzroka zastoja dobiveno je znatno pouzdanije oružje, a relativno mala masa i dimenzije dodatnih dijelova nisu promijenili njegovu siluetu niti utjecali na balans. Puška SIG516 u NATO-ovu kalibru 5,56 x 45 (.223 Remington) konstruirana je 2010. godine. Nema automatski regulator plinskog protoka, nego se ručno bira jedan od četiriju položaja, što omogućava nesmetano funkcioniranje pri ekstremnim temperaturama, velikoj zaprijanosti, neujednačenom streliju odnosno prilikom korištenja prigušivača, a može se i potpuno isključiti. Masa puške iznosi 3,3 kg. Donji dio u cijelosti je izrađen sukladno vojnim standardima od kvalitetne aluminijске slitine, a na gornjem dijelu, osim izmjena na plinskom cilindru, sve ostalo odgovara standardnoj M-4. Tu je i nezaobilazna Picatinny šina na kućištu i svim četirima stranama prednjeg rukohvata. Rukohvati, podesivi kundak i ostala oprema nose oznaku Magpula, koji slovi za jednog od najboljih proizvođača dodatne opreme za M-4/M-16. Model SIG 516 Patrol relativno je kratka puška (odnosno karabin), koja po dimenzijama odgovara Coltovim karabinima M-4 Carbine. Puška je ukupno duga 920 mm s izvučenim, odnosno 838 mm s uvučenim, tvorničkim teleskopskim kundakom. Imala slobodno plutajući cijev dugu 406 mm, sa šest žlebova i polja te

SIG MCX odlikuje visoka modularnost. Različiti dodaci: od prednjeg rukohvata, prigušivača, cijevi i kundaka služe za konfiguriranje prema potrebama korisnika

Foto: SIG Sauer

Za potrebe švicarske vojske proizvedeno je 600 tisuća komada Stgw-90 jer su svi punoljetni muškarci dio naoružane pričuve te čuvaju pušku kod kuće

SIG 516 G2 najnovija je inačica namijenjena za civilno tržište

Foto: SIG Sauer

desni korak uvijanja od 1 : 7 inča (1 : 178 mm). To znači da joj najviše odgovaraju dulja i teža zrna, iako može koristiti sve standarno streljivo u NATO-ovu kalibru 5,56 x 45 mm. Cijev ima klasičan profil, a izrađena je hladnim kovanjem i zaštićena nitriranjem. Na cijev je preko navoja montiran kompenzator trzaja umjesto tvorničkog, standardnog razbijajuća plamena. SIG516 ima standardno dvodijelno kućište s pištoljskim rukohvatom izrađeno od kvalitetne kovane aluminijске slitine. Gornji dio kućišta ima poklopac otvora za izbacivanje čahura opremljen oprugom, iza njega je deflektor za usmjeravanje izbačenih čahura, a sasvim iza s desne strane klip za potiskivanje zatvarača ako dođe do zastoja prilikom uvođenja metka. Na donjem su dijelu kućišta uvodnik spremnika odmah ispred branika okidača, standardni pištoljski rukohvat i mehanizam za okidanje.

POLICIJSKE SLUŽBE

Inačica SIG SG 556 SWAT namijenjena je specijalnim policijskim službama. Kao i SG 550, radi na načelu posudbe plinova s klipom, vrlo slične izvedbe kao na AK-47, uz mogućnost jednostavnog izvlačenja cilindra iz sklopa prednjeg rukohvata i klipom izravno spojenim s nosačem zatvarača.

Sustav posudbe plinova ima dva položaja. Zatvarač je rotacijski i ima dva masivna brijege (bradavice). Dodatak je u odnosu na AK-47 korisni mehanizam za zadržavanje sklopa zatvarača u stražnjem položaju kad je spremnik ispraznen.

Donji dio kućišta od aluminijске je slitine visoke čvrstoće, inače namijenjene avionskoj industriji, s anodiziranim finišem u svrhu povećanja otpornosti u ekstremnim uvjetima. Spremnik se umjesto polugom otpušta gumicom.

Unatoč šinama, puška ima masu od samo 3,5 kg, čemu pridonosi i olakšano, redizajnirano kućište od prešanog lima, točnije od ugljičnog čelika visoke čvrstoće. Finiš kućišta je originalni SIG-ov, označen kao Nitroni i visokootporan na habanje.

Cijev svih pušaka iz serije SG 550, uključujući i SG 556, hladno je kovana i tvrdno kromirana. U odnosu na SG 550 (duljina cijevi 528 mm), SG 551 (363 mm) i SG 552 (226 mm), SG 556 ima srednju duljinu cijevi od 406 mm. Cijev na SG 556 s čeličnim je kućištem povezana posebnim mehanizmom tako da je njezina zamjena jednostavna i brza. Prednji rukohvat SG 556 potpuno je izmijenjen, s trima standardnim Picatinny šinama. Na bokovima se nalaze dvije kratke šine, pogodne za montažu, npr., taktičkog svjetla ili laserskog ciljnika, dok se duž cijelog donjeg brida nalazi još jedna šina, idealna za okomiti jurišni rukohvat, različite vrste dvonožaca ili podcijevni bacač granata. Četvrta Picatinny šina nalazi se na posebnom nosaču na stražnjem dijelu kućišta i služi za montažu različitih optičkih ciljnika. S druge strane, SG 556 SWAT ima

Foto: SIG Sauer

SIG MCX Virtus vuće podrijetlo od M16. Na njega se mogu montirati različiti prigušivači

MCX Rattler SBR u kalibru 5,56 x 45 mm malen je čak i za ultrakompaktnu jurišnu pušku

SIG Sauer u SAD-u ima streljačku akademiju, čiji polaznici koriste sve vrste SIG-ovih pušaka opremljenih različitim optičkim ciljnicima

nešto drukčiji prednji rukohvat, na kojem su standardne šine koje se pružaju cijelom duljinom prednjeg rukohvata, osiguravajući veću fleksibilnost i nosivost različitih dodataka. To inačicu SWAT čini ravnopravnom s najsvremenijim jurišnim puškama.

IZBOR AMERIČKIH SPECIJALACA

SIG je 2015. predstavio novi smjer razvoja i nove serije (polu)automatskog oružja. Oružja za pištoljski metak označena su s MPX, a za puščano streljivo s MCX. Projekt je iniciralo Zapovjedništvo za specijalne operacije SAD-a (USSOCOM), a riječ je o adaptaciji platforme AR-15. Izmjene se, prije svega, odnose na uvođenje klipa s kratkim hodom, što je povećalo pouzdanost sustava. Regulator protoka plinova s ručnim podešavanjem i nosač zatvarača na dvostrukoj povratnoj opruzi smještenoj s gornje strane omogućili su rješenje sklopivog kundaka. Puščani kalibri su 5,56 x 45, .300 Blackout i 7,62 x 39, a konstrukcija dopušta lak prelazak na drugu opciju izmjenom cijevi i (eventualno) čela zatvarača za kalibar 7,62 x 39. USSOCOM odlučio se za SIG-ov MCX SBR (Short Barrel Rifle), ultrakompaktnu pušku kratke cijevi u kalibru .300 Blackout opremljenu prigušivačem.

MCX Rattler SBR mali je čak i za ultrakompaktnu jurišnu pušku. (Riječ je inače o najkraćoj jurišnoj puški.) Sa sklopljenim tankim aluminijskim kundakom skeletoidne forme puška je duga samo 381 mm, a kad se kundak ispruži 597 mm (bez prigušivača koji mu dodaje još oko 150 mm). S bočno sklopljenim kundakom širina je 71 mm, a masa prazne puške 2,59 kg. Te dimenzije dopuštaju

Rattleru lakše djelovanje iz skučenih položaja ili prilikom bliske borbe u zatvorenom prostoru.

Oko kratke cijevi postavljen je aluminijski rukohvat koji je ne dodiruje ni u jednoj točki. Funkcioniranje bez zastoja osigurava ventil za regulaciju protoka plinova s ručnim podešavanjem, a prigušivač se po potrebi montira preko skrivača plamena.

NAJKOMPAKTNIJA U SVIJETU?

U svrhu postavljanja ciljničkih uređaja, s gornje strane oružja cijelom duljinom proteže se standardna Picatinny šina, a za ostalu opremu (taktička svjetiljka, laserski pokazivač, okomiti rukohvat), moguće je preko K-mod otvora prednjeg rukohvata postaviti dodatne Picatinny šine na objema stranama i ispod (na 3, 6 i 9 sati). Komande izbornika paljbe, ručice za repetiranje i gumb za otpuštanje spremnika postavljeni su na objema stranama. Rasklapanje i održavanje jednaki su kao kod M-16/M-4, a jedina je razlika u položaju dvostrukе povratne opruge. Spremni za streljivo od poluprozirnog su polimera i različitih kapaciteta (10, 20, 30), s tim da se mogu koristiti i spremnici drugih proizvođača koji ispunjavaju STANAG standard. U SAD-u su u kalibru 5,56 x 45 mm aktualni sljedeći modeli: MCX Virtus Patrol s cijevi od 406 mm (16 inča) i MCX Virtus SBR (Short Barrel Rifle) s cijevi od 292 mm (11,5 inča). U kalibru .300 AAC/Blackout na raspolaganju su cijevi od 140 i 229 mm (5,5 i 9 inča). Za vojno tržište postoji i dodatna ponuda u tom kalibru, s cijevima duljine 368 i 171 mm (14,5 i 6,75 inča). Nedavno je predstavljen MCX Rattler PCB u ulozi osobnog

Taktičko-tehničke značajke jurišnih pušaka MCX

	MCX Rattler SBR	MCX Virtus SBR
Zemlja podrijetla	SAD	
Razvoj i proizvođač	SIG Sauer Inc.	
Početak uporabe	2015.	2017.
Kalibr (mm)	.300 BLK	5,56 x 45
Načelo rada	posudba barutnih plinova — kratki hod plinskog klipa	7,62 x 39
Sustav bravljjenja	rotacijom glave zatvarača	
Kapacitet spremnika	30 metaka	
Izbacivanje čahura	udesno	
Način paljbe	0/1/R	
Ukupna duljina oružja (mm)	597	787 / 724 / 597
Duljina cijevi (mm)	140	292 / 229 / 140
Masa praznog oružja (kg)	2,6	3,4 / 3,2 / 2,6
Ciljnici	različiti optički	
Teoretska brzina paljbe	900 metaka u minuti	

obrambenog oružja (Personal Defense Weapon). Cijev je duga svega 140 mm (5,5 inča). SIG ističe da je MCX Rattler najkompaktnija jurišna puška u svijetu. Ukratko rečeno, SIG Sauer uspio je s obitelji pušaka MCX podignuti platformu AR-15 na višu razinu. Uspjeli su zadržati sličnosti, a istodobno dobiti oružje visoke modularnosti i prilagođeno za velik broj kalibara.

Općenito, SIG-ovi su se inženjeri pri konstruiranju pušaka fokusirali na visoku kvalitetu izrade kako bi proizveli jurišnu pušku dobre ergonomije, udobnu za korisnika, bez zastoja i izvanredno preciznu s gotovo svim vrstama streljiva. Često se čuje da funkcioniraju precizno kao švicarski sat, zato nije čudno što su postale oružje mnogih specijalnih postrojbi u svijetu. Visoka kvaliteta opravdava visoku cijenu, posebno kod novih modela, koji su i modularni. SIG puškama sigurno se u svim situacijama može vjerovati. ■

SIG SPORT 550/551/552

Za razliku od vojnih, modeli SIG Sport 550/551/552 imaju hladno kovanu cijev bez skrivača plamena i priključka za bajonet, dugu 550 / 430 / 240 mm. Sva tri modela imaju poluautomatski režim paljbe, a umjesto diopterskog stražnjeg ciljnika, s gornje je strane kućišta montirana Picatinny šina s jednostavnim, sklopivim mehaničkim ciljnikom kao pričuvnom opcijom. Na te se puške uobičajeno montira kvalitetna taktička optika ili refleksni ciljnik. Unutrašnjost cijevi, sustav za posudbu plinova, regulator plinskog protoka i drugi izloženi dijelovi zaštićeni su od korozije tvrdim kromiranjem, a metalna kućišta dobila su tamnosivi premaz. Sve su komande nadohvat prstiju, bez potrebe za promjenom hvata. Masa oružja je 4,12 / 3,73 / 3,12 kg. Bočno sklopivi kundak stabilan je kao da je izliven s kućištem. Kapacitet spremnika je dva, pet ili deset metaka.

Foto: SIG Sauer

Poluautomatska sportska puška SIG Sport 550 ima podesivi okidač, Picatinny šinu za postavljanje različitih ciljnika, spremnik za deset metaka

TOP 10 ZEMALJA PO VOJNOJ POTROŠNJI

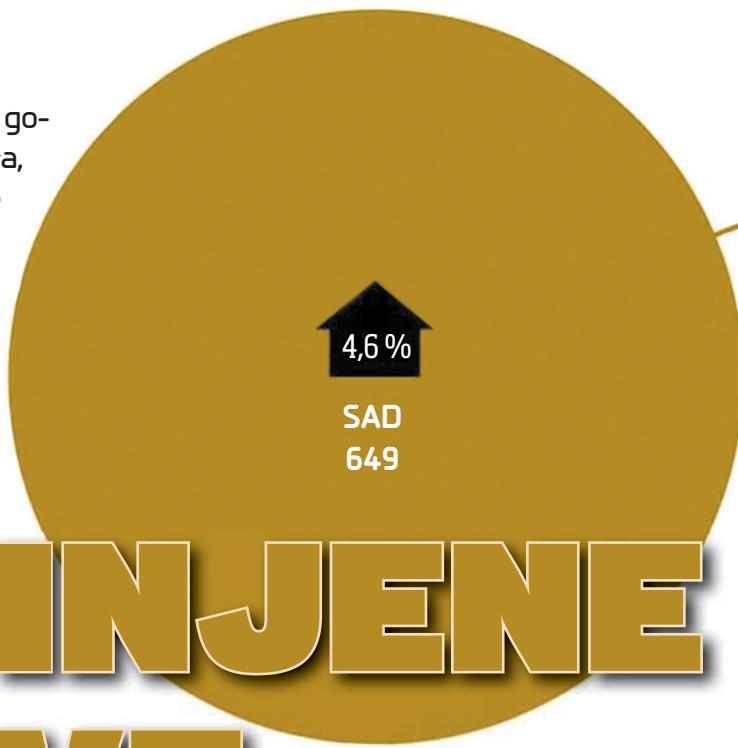
Zemlje s najvišom vojnom potrošnjom (u milijardama dolara) prema trenutačnom tečaju

Procjene (u postocima):
2017./2018.

Vojna potrošnja u svijetu prošle je godine dosegnula 1822 milijarde dolara, što je u realnim okvirima povećanje od 2,6 posto u odnosu na 2017.

Rast vojne potrošnje u Kini prati ukidan gospodarski razvoj zemlje. U 2018. povećana je 24. godinu zaredom te je čak deset puta veća nego 1994.

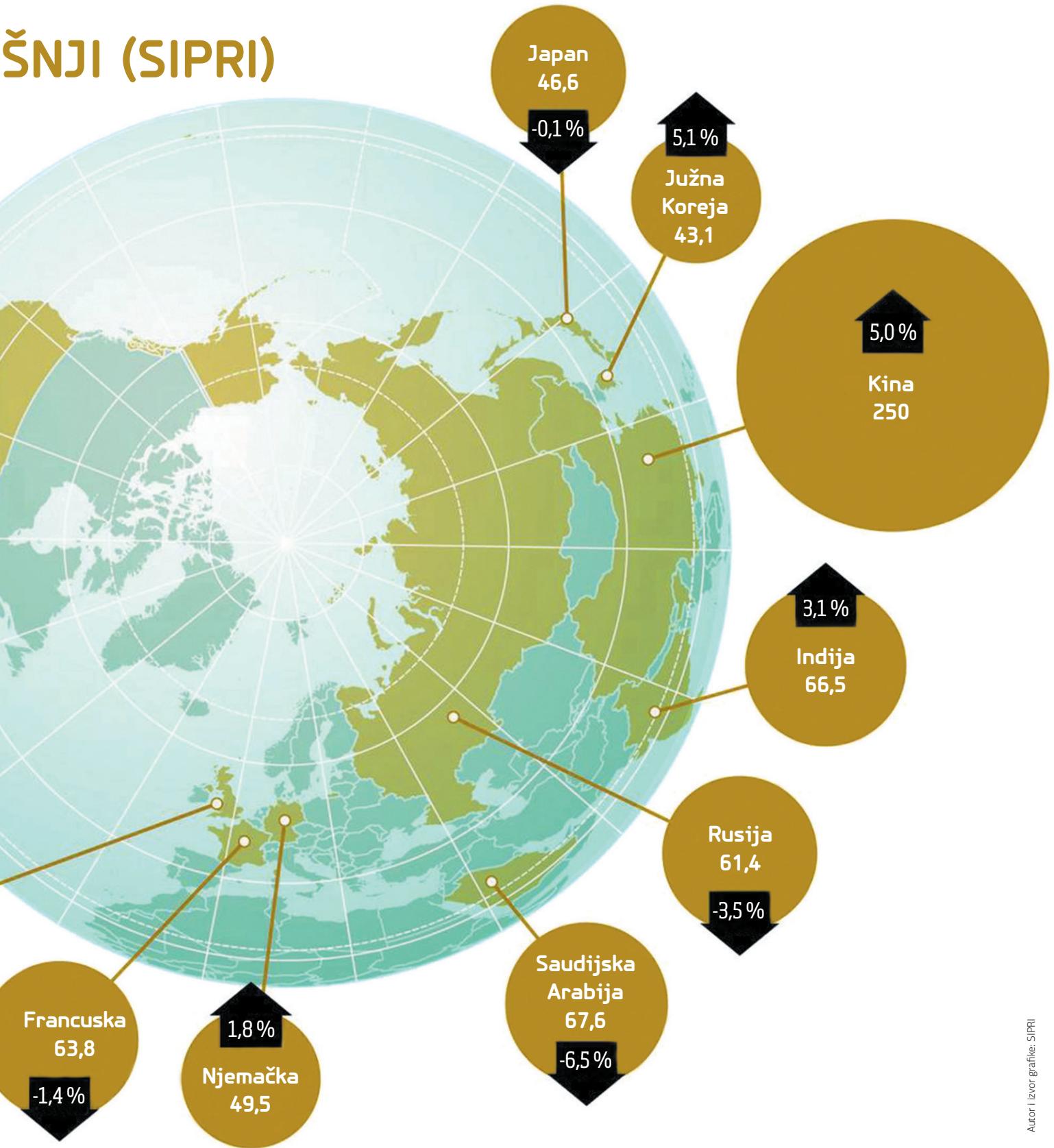

SJEDINJENE DRŽAVE

RAST OBRAMBENE POTROŠNJE NAKON SEDAM GODINA

Pripremila Petra KOSTANJŠAK

ŠNJI (SIPRI)

VOJNI PRORAČUN

Foto: US Navy

Godina 2018. bila je za vojnu potrošnju, prema analizi Štokholmskog instituta za međunarodna mirovna istraživanja (SIPRI), rekordna na više razinu. Na svjetskoj je razini dosegnula 1822 milijarde dolara, što je u realnim okvirima povećanje od 2,6 posto u odnosu na 2017. godinu.

Još jedan rekord odnosi se na Sjedinjene Države – njihova je vojna potrošnja prvi put u sedam godina povećana, sukladno najavama da će 2018. biti godina velikog rasta. One su i dalje svjetski broj jedan, čija vojna potrošnja iznosi 36 posto ukupne svjetske potrošnje u 2018. godini. Riječ je o iznosu od 649 milijardi dolara, i iako to znači rast, u konačnici je 19 posto manje nego 2010., kad je američka potrošnja dosegnula vrhunac.

KINA - PUNOM PAROM NAPRIJEĐ

Nakon SAD-a dolaze Kina, Saudijska Arabija, Indija i Francuska. Posebno se ističe Kina, čija je potrošnja prema

Razarač USS "Thomas Hudner" iz klase Arleigh Burke ušao je 1. prosinca 2018. u operativnu uporabu i tako pridonio prvom američkom povećanju vojne potrošnje u sedam godina

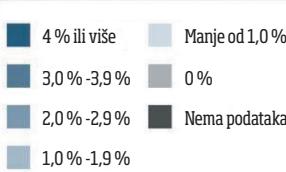

Marokanski F-16 u letu. Prema SIPRI-jevoj podjeli, Maroko uz Libiju, Tunis i Alžir pripada zemljama sjeverne Afrike, regije koja je 2018. prvi put za obranu potrošila više nego 45 zemalja supersaharske Afrike

BLISKOISTOČNE ZEMLJE NAJOPTEREĆENIJE

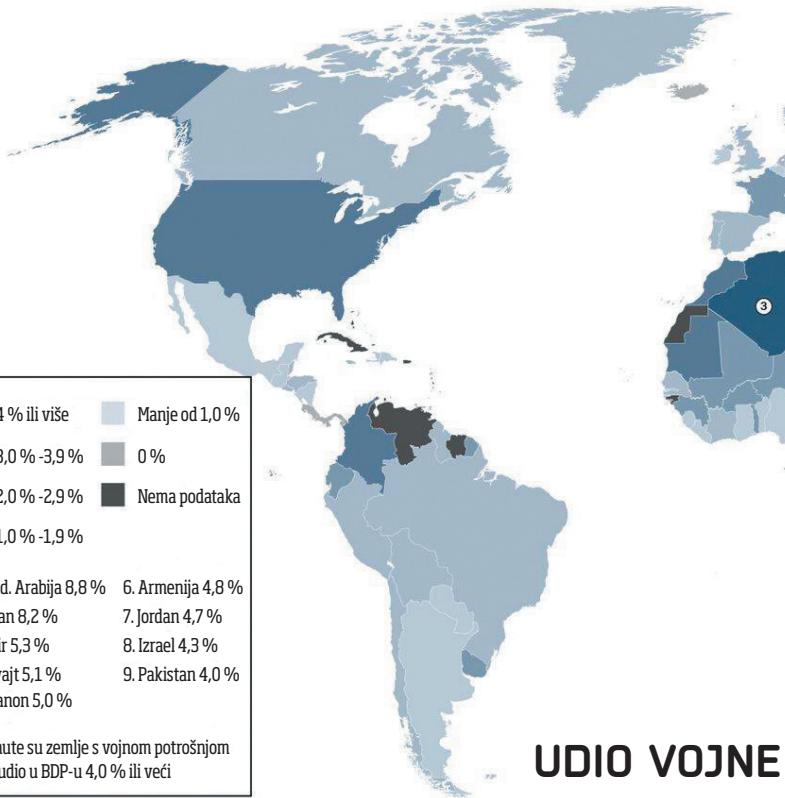
Kad je riječ o tome koliko je vojna potrošnja opterećenje za gospodarstva pojedinih zemalja, njezin udio u BDP-u znatno varira. U Amerikama to je opterećenje u prosjeku najniže te iznosi 1,4 posto BDP-a. U Europi iznosi 1,6, u Africi, Aziji i Oceaniji 1,7, a u bliskoistočnim zemljama 4,4 posto BDP-a. Među deset zemalja s najvećim opterećenjem za gospodarstvo prvih šest mjesaca zauzele su bliskoistočne: Saudijska Arabija, Oman, Kuvajt, Libanon, Jordan i Izrael, a slijede ih Alžir, Armenija, Pakistan i Rusija.

Autor i izvor grafike: SIPRI

1. Saud. Arabija 8,8 %
2. Oman 8,2 %
3. Alžir 5,3 %
4. Kuvajt 5,1 %
5. Libanon 5,0 %
6. Armenija 4,8 %
7. Jordan 4,7 %
8. Izrael 4,3 %
9. Pakistan 4,0 %

Istaknute su zemlje s vojnom potrošnjom čiji je udio u BDP-u 4,0 % ili veći

UDIO VOJNE

cjelini, 29 njegovih članica potrošilo je 2018. na obranu 963 milijarde dolara. Bio je, dakle, zaslužan za gotovo 53 posto svjetske vojne potrošnje.

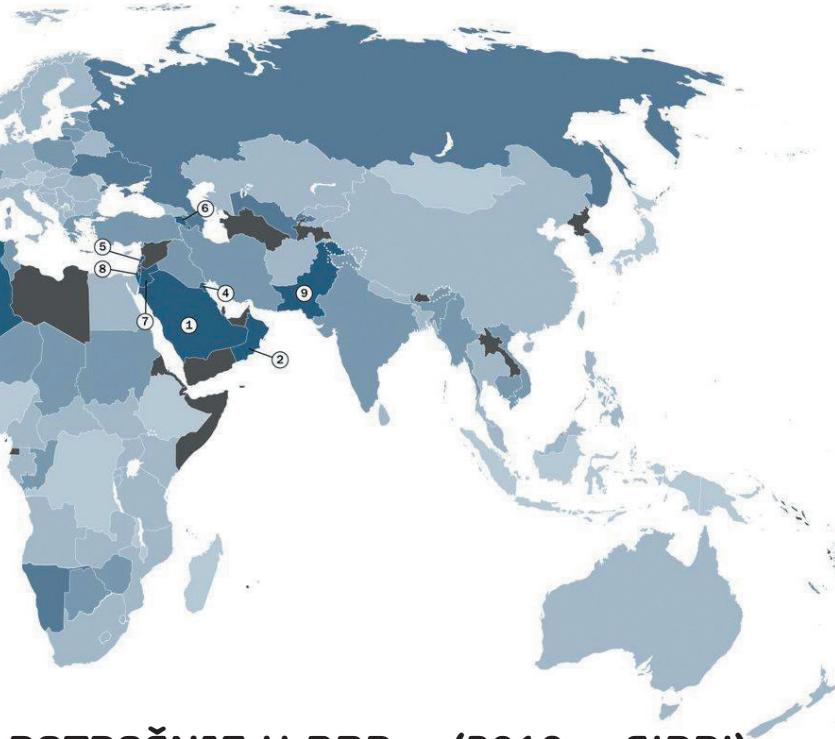
BiH POVEĆALA POTROŠNJU 26 POSTO

U tablici 15 zemalja s najvećim relativnim rastom vojne potrošnje za 2018. u odnosu na prethodnu godinu našla se Bosna i Hercegovina, i to na visokom četvrtom mjestu, s povećanjem od 26 posto. U 2018. na obranu je potrošila ukupno 221 milijun dolara.

Prošle je godine u toj tablici prvo mjesto zauzela Rumunjska, koja je tad zabilježila 50-postotno povećanje, a za 2018. i dalje se nalazi u tablici, ali na 13. mjestu uz povećanje od 18 posto. U tablici su se našle i Bugarska uz povećanje od 23 posto, Češka 18 posto, dok su Litva i Latvija već dvoje godine zaredom među zemljama koje su bilježile veća povećanja vojne potrošnje. Među zemljama koje su bilježile naj-

Foto: Lockheed Martin

POTROŠNJE U BDP-u (2018. - SIPRI)

veći pad velik je broj afričkih. Znatan pad od 49 posto imao je Sudan, koji je u prethodnoj godini bilježio rast od 35 posto.

VELIK RAST U UKRAJINI

Iako su u odnosu na 2017. bilježile pad, zemlje istočne Europe povećale su potrošnju za 29 posto u odnosu na 2009. godinu. S druge strane, dok zapadna Europa u odnosu na 2017. bilježi rast od 1,4 posto, kad se usporedi s 2009. riječ o padu od pet posto. Iza Francuske, kao najvećeg potrošača u Europi, smjestile su se redom Rusija, Velika Britanija, Njemačka i Italija. Poljska, Bugarska, Rumunjska i Latvija povećale su vojnu potrošnju, dok Litva u zadnjem desetljeću bilježi najveći relativni rast od svih europskih zemalja – čak 156 posto. Ta su povećanja uglavnom posljedica percepcije rastuće prijetnje od Rusije unatoč tomu što njezina vojna potrošnja zadnje dvije godine pada. Međutim, kad se vojna

potrošnja računa kroz udio u cijelokupnom ruskom gospodarstvu, iznosi visokih 3,9 posto BDP-a.

Ukrajina bilježi povećanje od 21 posto u odnosu na 2017. te 53 posto u odnosu na 2013., kad je u toj zemlji počeo oružani sukob.

Kad su u pitanju druge regije, prema dostupnim podacima za zemlje Bliskog istoka, vojna potrošnja pala je za 1,9 posto. U Africi je četvrtu godinu zaredom zabilježen pad te je za 2018. iznosio 8,4 posto. Nasuprotno tomu, u Europi je potrošnja rasla za 1,4, u Aziji i Oceaniji za 3,3, a u Amerikama za 4,4 posto. Zemlje Sjeverne i Južne Amerike zajedno čine 40 posto svjetske vojne potrošnje, a od toga SAD i Kanada čine 91 posto ukupne potrošnje na tim kontinentima.

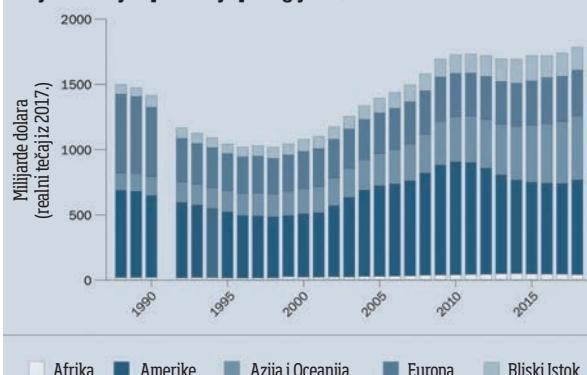
Što se tiče Azije i Oceanije, prema SIPRI-jevim analitičarima vojna potrošnja na razini regije raste svake godine još od 1988. zbog napetosti među azijskim zemljama, kao i su-

Lansiranje projektila iz sustava za protuzračnu obranu S-400. Pad ruske vojne potrošnje nastavio se i u 2018.

Foto: Ministry of Defence of the Russian Federation

Svjetska vojna potrošnja po regijama, 1988. - 2018.*

* Za 1991. godinu nisu prikazani podaci jer nisu bile dostupne informacije za SSSR

Autor i izvor grafičke: SIPRI

- Vojna potrošnja u Južnoj Americi povećana je u 2018. za 3,1 posto, uglavnom zahvaljujući povećanju u Brazilu (5,1 posto).
- Potrošnja u Africi pala je za 8,4 posto, čime je zabilježen pad četvrtu godinu zaredom. Velik pad potrošnje zabilježen je u Alžiru (6,1 posto), Angoli (18 posto) i Sudanu (49 posto).
- Prema dostupnim podacima potrošnja zemalja Bliskog istoka pala je za 2018. za 1,9 posto.
- Ukupna vojna potrošnja svih 29 članica NATO-a iznosiла je 963 milijarde dolara, što je 53 posto svjetske potrošnje u 2018.
- Najveće apsolutno povećanje potrošnje u 2018. zabilježeno je u SAD-u (27,8 milijardi dolara), dok je najveće smanjenje od 4,6 milijardi dolara imala Saudijska Arabija.
- Potrošnja u Turskoj povećana je u 2018. za 24 posto, odnosno na 19 milijardi dolara, što je najveće povećanje na godišnjoj razini među top-15 zemalja po vojnoj potrošnji u prošloj godini (Izvor: SIPRI)

Foto: USMC

VOJNI PRORAČUN

parništva Kine i SAD-a. Ta regija čini 28 posto svjetske potrošnje u 2018. godini. Pritom je indijska potrošnja rasla 3,1, a pakistanska 11 posto u odnosu na 2017. Južna Koreja imala je povećanje od 5,1 posto, što je ujedno i najveći godišnji rast od 2005. godine. U Africi je najveći udio u potrošnji cijelog kontinenta imao Alžir. Sjeverna Afrika, koju prema SIPRI-jevoj podjeli čine samo četiri zemlje, na obranu je potrošila više od 45 zemalja supsaharske Afrike, koje, s druge strane, bilježe značajan pad od 11 posto.

TURSKA RASTE, IRAN PADA

Zbog nedostatka podataka, SIPRI u analizu nije uvrstio ukupnu vojnu potrošnju zemalja Bliskog istoka, ali naveo je kako je 11 zemalja za koje postoje podaci u 2018. potrošilo ukupno 145 milijardi dolara.

Dvije zemlje regije poznate po stalnim napetostima našle su se na listi top-15 svjetskih potrošača – Saudijska Arabija, koja je na svjetskoj razini treća, te Turska, koja se smjestila na 15. mjestu. No, Saudijska Arabija u 2018. bilježi pad od 6,5 posto u odnosu na

Postrojavanje pripadnika egipatske vojske. Egipatska se potrošnja smanjuje, no SIPRI-jevi analitičari spominju da se ipak dosta ulaže u operacije i nove sustave

Foto: Egyptian Army Spokesperson / Twitter

— ▶ —

Turski vojnik na gadanju iz minobacača. Prema SIPRI-jevoj podjeli njegova je zemlja u regiji Bliski istok, a 2018. potrošila je čak 24 posto više nego 2017.

— ▼ —

Francuski vojnici na commando obuci. Njihova se zemlja 2018. našla na petom mjestu SIPRI-jeve liste

Foto: Türk Silahlı Kuvvetleri

prethodnu godinu, dok je Turska među zemljama s liste doživjela najveći rast te je potrošnju u realnim okvirima povećala za čak 24 posto.

Vojna potrošnja Irana pala je u odnosu na prethodnu godinu 9,5 posto kao rezultat ulaska zemlje u recesiju. Izrael u odnosu na 2017. bilježi mali rast od 0,7 posto. Egipatska potrošnja

bila je 7,3 posto manja nego 2017. te 20 posto manja nego 2009. godine. SIPRI-jeva analiza, međutim, ističe: "Ostaje nejasno kako egipatska vojna potrošnja pada dok je zemlja uključena u velike vojne operacije na Sinajskom poluotoku te su u tijeku implementacije velikih programa nabave." ■

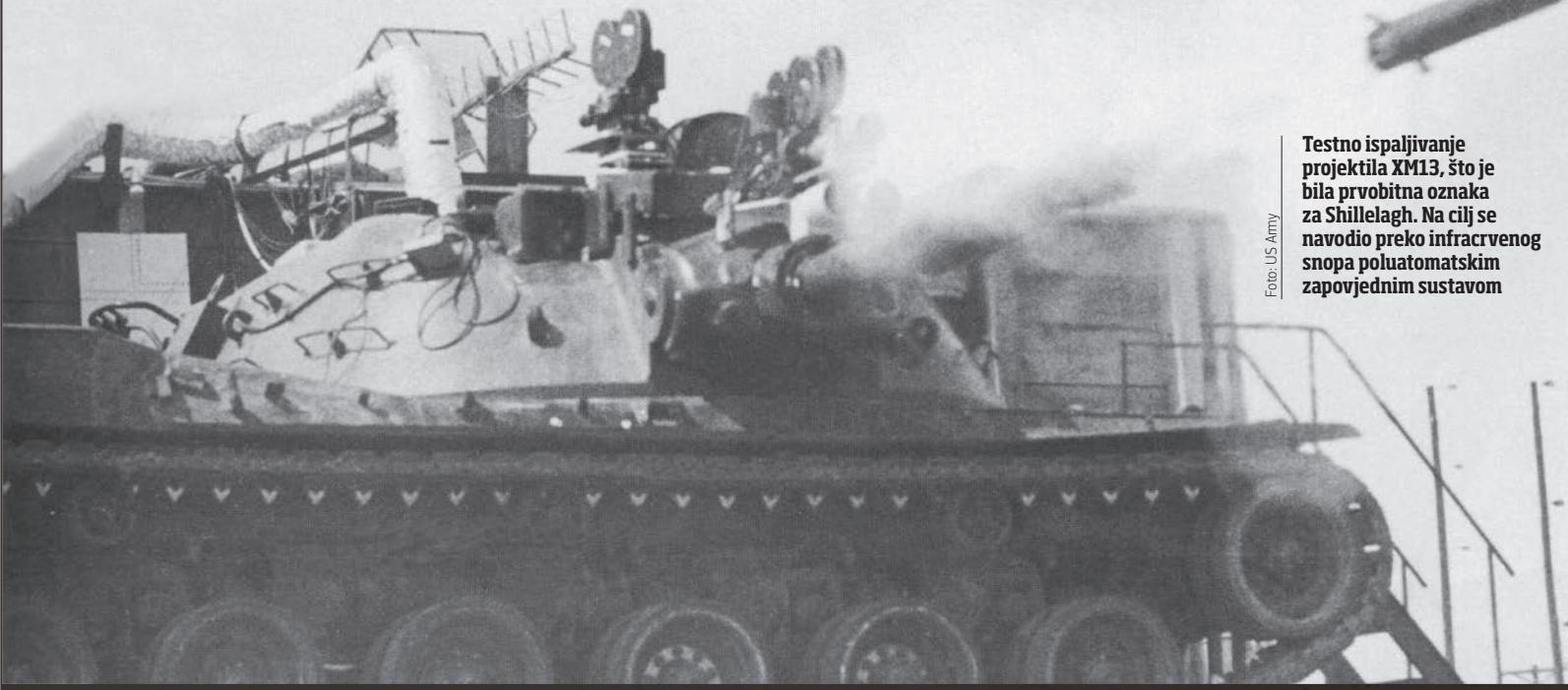

Foto: Ministère des Armées / Twitter

PROJEKTI ISPRED VREMENA

(V. DIO)

TOLJAGA PROTIV TENKOVA

Testno ispaljivanje projektila XM13, što je bila prvobitna oznaka za Shilleagh. Na cilj se navodio preko infracrvenog snopa poluautomatskim zapovjednim sustavom

PROTUOKLOPNI VOĐENI PROJEKTIL MGM-51 SHILLELAGH BIO JE U OPERATIVNOJ UPORABI GOTOVO 20 GODINA, NO NITI JEDNOM NIJE UPORABLJEN U BORBI. AMERIČKA JE VOJSKA MOŽDA OD NJEGA ODUSTALA PRERANO...

Trojica su američkih fizičara 1947. godine izumili aktivni poluvodički element s trim elektrodama i nazvali ga tranzistor. Osim što su John Bardeen (1908. - 1991.), Walter Brattain (1902. - 1987.) i William Shockley (1910. - 1989.) dobili Nobelovu nagradu za fiziku 1956., iz temelja su promijenili svijet. Do njihova izuma svaki električni uređaj morao je rabiti velike, teške i krajnje nepouzdane električne cijevi koje su za rad trošile enormne količine elek-

trične energije. Tranzistor je malen, lagan i za rad troši vrlo мало električne energije što je omogućilo izradu do tada neviđenih uređaja. Osim što su se na tržištu, među ostalim, pojavili digitalni satovi, minijaturni radiouređaji (koji se kod nas popularno zovu tranzistori) i kalkulatori (digitroni), tranzistor je masovno rabljen za vojne namjene. Tek nekoliko godina nakon njegova izuma američka je industrija za tamošnje oružane snage i izvoz počela

proizvoditi električne sklopove neusporedivo manje od onih napravljenih prije 1947. To je omogućilo razvoj najrazličitijih navođenih projektila. Američka kopnena vojska htjela je svoje tranzitorske projekte.

VELIKA BRIGA: T-54

Američke obavještajne službe krajem četrdesetih godina otkrile su postojanje novog sovjetskog tenka T-54. Top od 100 mm bio je smješten

PODLISTAK

kupolu od lijevanog čelika koja je na najdebljem dijelu imala 205 mm. Niti jedan protutenkovski top iz II. svjetskog rata nije ju mogao probiti na udaljenosti od 1000 metara. S T-54 mogao se nositi tek britanski top Royal Ordnance L7 kalibra 105 mm. Razvoj tog topa L7 dovršen je tek 1959. i ubrzo se našao ugrađen u sve zapadne tenkove. No, činilo se da je samo pitanje vremena kad će iz sovjetskih pogona početi izlaziti tenkovi s još debljim oklopom s kojim se ni L7 neće moći nositi.

Američka kopnena vojska zaključila je (ispravno) da su najbolja rješenja za problem sovjetskih tenkova s lijevanim kupolama granate i projektili s kumulativnim bojnim glavama. One su se dokazale na kraju II. svjetskog rata kad su rabljene u američkim Bazukama i njemačkim Panzerfaustima. Zbog specifičnog načina djelovanja stvaranja kumulativnog mlaza, tijekom eksplozije nisu ovisile o brzini leta. Još bolje, da bi se povećala probojnost trebalo je samo malo povećati količinu eksploziva u bojnoj glavi. Najveći nedostaci Bazuke i Panzerfausta bio je mali domet i ovisnost o ciljničkim sposobnostima operatera. No ako bi se kumulativna bojna glava ugradila u vođeni projektil dometa kilometar ili više, to bi onda bilo nešto drukčije.

A posve nešto drugo bilo bi ako bi se vođeni

projektil ispaljivao iz topovske cijevi pa bi mu domet bio i nekoliko kilometara. Pritom bi brzina leta bila tek nešto niža nego kod kumulativne granate, ali bi preciznost i na krajnjem dometu bila odlična.

FORD RADI PROJEKTILE

Američka je vojska 1958. godine zaključila da je tehnologija tranzistora dovoljno uznapredovala da se može proizvesti sustav navođenja koji će se ugraditi u mali projektil. Vjerovala je i da će biti dovoljno otporan da izdrži naprezanja naglog ubrzanja tijekom ispaljivanja iz topa. Obratila se Sperry Corporation, u to vrijeme najjačoj američkoj kompaniji na području elektronike (ugrađena 1986.) i tvrtki Ford Aeronutronic. Fordov je prijedlog ocijenjen kao bolji te je dobio ugovor za razvoj projektila XM13. Ford je na projektilu radio puno prije nego što je dobio ugovor pa ne čudi da su prva testna lansiranja obavljena već 1960. Ugovor o maloserijskoj proizvodnji projektila MGM-51A Shillelagh (nova oznaka za XM13) Ford je dobio 1964. Shillelagh je inače irski naziv za štap za hodanje ili toljagu. Za projektil je razvijen i poseban top-lanser M81E1 Rifled kalibra 152 mm i ugrađen u laki izvidnički tenk M551 Sheridan. Kad bi se ispalio/lansirao iz tog topa MGM-51A je imao krajnji domet od 2000 metara. Konstruirano je više od 1660 tenkova Sheridan, a jedino borbeno djelovanje

imali su u Vijetnamu. No ondje nije bilo ciljeva za Shillelaghe.

Zbog toga je američka vojska 1966. pokrenula projekt ugradnje topa/lasera M162 u tenk prvotno označen kao M60A1E, a potom kao M60A2 Starship. To je trebalo biti tek privremeno rješenje do dolaska tenka MBT-70 koji je također trebao biti naoružan s MGM-51A Shillelaghom. No projekt razvoja MBT-70 je neslavno propao (vidi tekst Prvi i zadnji put, HV br. 578. op. ur.). M60A2 Starship razvijen je isključivo za uporabu na europskom bojištu. Njemu je namijenjen i napredniji projektil MGM-51B povećanog dometa na 3000 metara.

NA RUBU MOGUĆNOSTI

Shillelagh je za svoje vrijeme bio iznimno napredan projekt. Projektanti su u tijelo dužine 1110 mm (MGM-51B/C 1153 mm) i promjera 150 mm uspjeli smjestiti sustav za navođenje, bojnu glavu mase 6,8 kg i probajnosti 390 mm valjanog čelika te jednostupanjski raketni motor na čvrsto gorivo. Masa cijelog projektila u trenutku lansiranja bila je 26,8 kg (MGM-51B/C 27,8 kg). Letom se upravljalo preko četiriju krilaca na samom kraju projektila koja su se rasklapala netom nakon što je izletio iz topovske cijevi. Na cilj se navodio preko infracrvenog snopa polautomatskim zapovjednim sustavom. Ciljatelj bi preko topovskog ciljnika pronašao i naciljao cilj

MGM-51 je bio jako nepouzdan i Ford je početkom sedamdesetih pokušao spasiti projekt, no nije uspio

Sovjeti su za svoje tenkove bili razvili projektil Kobra. Po odlikama vrlo sličan Shillelaghu, operativno je zaživio u više inačica. I danas je predstavljen na internetskoj stranici moskovskog Nudelmanova dizajnerskog biroa za precizno inženjerstvo

te bi ispalio/lansirao projektil. Raketa bi ušla u paralelni infracrveni snop te bi cilijatelj tijekom cijelog leta projektila morao držati ciljnik na cilju. Brzina leta MGM-51B/C bila je 320 m/s što znači da je do cilja na udaljenosti od 3000 metara trebala manje od 10 sekundi. U teoriji je to dovoljno malo da se osigura pogodak, no na europskom bojištu gdje je sve puno drveća, zgrada i drugih prepreka to je bilo predugo. Uz to uporabljivost projektila (magla, gusti snijeg ili jaka kiša) bila je vrlo ograničena. No sve je to ostvareno na samom rubu tehnoloških mogućnosti tehnologija dostupnim u pedesetim i šezdesetim godinama XX. stoljeća. Zbog toga je Shillelagh bio vrlo nepouzdan. Ako bi zbog bilo kojeg razloga došlo do prekida između IC sustava navođenja i projektila, Shillelagh bi se nastavio kretati po čudnoj i nepredvidljivoj liniji leta. Ford je početkom sedamdesetih godina XX. stoljeća pokušao spasiti projekt predlažući da se razvije projektil s laserskim navođenjem, no nije uspio. MGM-51A Shillelagh ušao je u operativnu uporabu 1962. a iz nje je po-

vučen 1981. Od 88 tisuća proizvedenih projektila niti jedan nikad nije uporabljen u borbi. Kako je cijena projektila, ovisno o inačici, bila od 1938 do 4052 američkih dolara uzaludni trošak za američke porezne obveznike bio je golem.

NASLJEDNICI U DRUGIM ZEMLJAMA

Iako je američka vojska odustala od uporabe vođenih projektila koji se ispaljuju/lansiraju iz tenkovskih topova, ideja nije nestala. Bivši SSSR razvio je velik broj takvih projektila, a prvi je bio 9K112 Kobra (AT-8 Songster) po svojim odlikama vrlo sličan Shillelaghu. Kobra je namijenjena djelovanju iz tenkova T-64 i T-80. Za tenkove T-55 naknadno je razvijen sustav 9M117 koji rabi protuklopni vođeni projektil 9K116 Bastion (AT-10 Stabber). Isti je projektil prilagođen i uporabi na tenku T-62. Za T-72 i T-90 razvijen je vođeni projektil 9M119 (AT-11 Sniper). Kinezi su ga prekopirali za uporabu na svojim tenkovima naoružanim topom od 125 mm.

I izraelska tvrtka IAI razvila je vođeni projektil LAHAT

namijenjen uporabi s topova kalibra 105 mm, no može se prilagoditi i za topove kalibra 120 i 125 mm. Postoji i izvedenica LAHAT-a (Laser Homing Anti-Tank) za topove kalibra 100 mm. LAHAT se na cilj navodi pomoću laserskog osvjetljivača cilja koji može biti na tenku, besposadnoj letjelicu ili negdje drugdje. Maksimalni mu je domet šest kilometara. Postoji i izvedenica za lansiranje s lansera na vozilima ili helikoptera. U operativnoj i borbenoj uporabi je na izraelskim tenkovima Merkava 3 i 4, te na njemačkim i čileanskim tenkovima Leopard 2.

Iako više nije razvijala vođene projektile za ispaljivanje/lansiranje iz tenkovskih topova američka je vojska 1975. u operativnu uporabu uvela projektil M712 Copperhead koji se ispaljuje/lansira iz haubica kalibra 155 mm, a na cilj navodi laserskom zrakom. Najveći domet projektila je 16 kilometara. Idući je korak u razvoju vođeni projektil M982 Excalibur koji ima GPS sustav navođenja. Namijenjen je ispaljivanju/lansiranju iz haubica kalibra 155 mm. Iz haubica cijevi dužine 52 kalibra najveći domet Excalibura je 50 km.

Možda je vođeni projektil MGM-51A Shillelagh bio ispred svojeg vremena, a možda je američka vojska prebrzo oduštala od njega i koncepta lansiranja projektila iz tenkovskih topova? U svakom slučaju Shillelagh je donio ideju koja se i dalje razvija sve većim brojem vođenih projektila namijenjenih ispaljenu/lansiranju iz topovskih cijevi. ■

Izraelski IAI Lahat namijenjen je uporabi s topova kalibra 105 mm, no može se prilagoditi i za topove kalibra 120 i 125 mm

CRTICE IZ HRVATSKE POVJESTI

NEPOVOLJAN VAŠVARSKI MIR S OSMANLIJAMA, KOJI JE 1664. POTPISAO HRVATSKO-UGARSKI KRALJ LEOPOLD I. HABSBURGOVAC, BIO JE OKIDAČ ZA OTVORENU POBUNU HRVATSKOG I UGARSKOG PLEMSTVA PROTIV BEČKOGL DVORA. NEZADOVOLJSTVU SU PRIDONOSILE I CENTRALISTIČKE TEŽNJE HABSBURGOVACA DA OD UGARSKE I HRVATSKE NAPRAVE AUSTRIJSKE PROVINCije I PODVRGNU IH SVOJOJ DVORSKOJ UPRAVI

UROTA ZRINSKO-FRAN

Tijekom Erdeljskog rata 1663./1664. Europom se proširio glas o braći Zrinski kao hrabrim i vještim boricima koji nizu pobjede protiv Osmanlija. Pri počkušaju zauzimanja Novog Zrina, utvrdje na Muri u Međimurju, Petar IV. Zrinski (rođen 1621.), porazio je četverostruko brojnije postrojbe Ali-paše Čengića u blizini Otočca. Ban Nikola VII. Zrinski (rođen 1620.), upao je u "zimskoj vojni" početkom 1664. na osmanlijski teritorij i uništio više njihovih uporišta, pritom spalivši strateški važne točke poput Sulejmanova mosta kod Osijeka. Zbog toga je već u lipnju te godine veliki vezir Ahmed-paša Čuprilić (Köprülü) (1630. – 1676.) pokrenuo veliku vojsku

Slika s portretima (slijeva) Petra Zrinskog, Feranca Nádasdyja i Frana Krste Frankopana te prikazima njihovih pogubljenja izložak je Madarskog nacionalnog muzeja u Budimpešti

s ciljem osvajanja Novog Zrina. Opsada je trajala gotovo mjesec dana i završila osmanlijskom pobjedom te rušenjem utvrde do temelja. Nikola Zrinski za poraz je okrivio zapovjednika carske vojske Raimonda Montecuccolija (1609. – 1680.), koji je utvrdu smatral strateški nebitnom te odbio pomoći njezinim braniteljima. Prosvjedno pismo kralju Leopoldu I. (1640. – 1705.) ostalo je bez konkretnog odgovora, što je još više potpirilo nezadovoljstvo Zrinskih politikom Habsburgovaca.

NELOGIČAN MIR

Nakon velike pobjede nad Osmanlijama u Monošterskoj bitki 1. kolovo-

za 1664., kršćanskoj se vojsci pružila izvanredna prilika da ih u potpunosti porazi, no neodlučno bečko Ratno vijeće nije odlučilo nastaviti vojne akcije premda je situacija bila na njegovoj strani. Odlučilo se na neologičan dvadesetogodišnji mir s Osmanlijama, koji je u kolovozu 1664. potpisani u Vašvaru: Osmanlije su zadržale cjelokupan teritorij koji su stekli tih godina. Osim toga, Leopold I. isplatio im je ratnu odštetu od 200 000 talira. Nakon vijesti o potpisanim miru hrvatsko i ugarsko plemstvo ogorčeno je tražilo da se rat nastavi i oslobođe okupirani teritoriji. Kralju su prigovarali i to što je mir potpisani bez njihova znanja i prethodnih

Josip BULJAN

Wikimedia Commons

španjolskog nasljeđa. Zrinski je od njega tražio potporu uroti, a zauzvrat mu je jامčio da će ga dovesti na hrvatsko-ugarsko prijestolje. Luj je načelno podržao urotu premda je niti jednim pravim potezom nije pomogao. Uskoro je urotnicima opcija s francuskim kraljem propala jer je 1668. došlo do dogovora između Francuske i Habsburške Monarhije oko španjolskog nasljeđa. Loše vijesti za urotnike stigle su i iz Ugarske jer su u vrlo kratkom razmaku preminuli Lipay i Wesselényi pa se urotnički pokret u toj zemlji gotovo raspao.

UHIĆENJE I POGUBLJENJE

Nakon neuspjeha s Francuskim, vanjska pomoć zatražena je od Poljske i Venecije, na koncu čak i od samog sultana Mehmeda IV. (1642. – 1693.). Diplamaciju Zrinskih sa svim stranim silama vodio je plemić i kapetan Franjo Bukovački (umro nakon 1678.). Osmanlijama je predloženo da će im se u zamjenu za vojnu pomoć u ustanku protiv Habsburgovaca priznati vrhovna vlast nad Hrvatsko-Ugarskim Kraljevstvom. Premda su se pregovori ispočetka odvijali povoljno za urotnike, na kraju ipak nije došlo do konkretnog dogovora. Urotnici su nakon toga sami odlučili početi ustank, koji je trebao predvoditi Fran Krsto Frankopan. Računali su i na pomoć vojnika iz Krajine, no Bečki dvor prozreo je preko svoje diplomacije sve pokušaje organiziranja ustanka. Nakon što su shvatili da urotu neće biti moguće kvalitetno

KOPANSKA

konzultacija. Kralj se oglušio na njihove zahtjeve za ponirenje mira, a dodatnu je vatru potpirla velik broj austrijskih časnika i njihovo bahato ponašanje u Krajini i po ugarskim utvrdama. Hrvatski i ugarski velikaši smatrali su da sve odluke Habsburgovaca idu u smjeru centralizacije i pretvaranja Hrvatske i Ugarske u njihove provincije. Bečki dvor koristio je svaku priliku kako bi zadao udarac velikašima u cilju ispunjenja svojih političkih težnji.

LUJEVA POMOĆ

Glavnu je riječ među nezadovoljnijim plemstvom preuzeo Nikola Zrinski, a među vodećim urotnicima protiv

Habsburgovaca našli su se njegov brat Petar sa ženom Katarinom Frankopan (rođena oko 1625.); Katarinin brat, velikaš, vojskovođa i pjesnik Fran Krsto Frankopan (1643. – 1671.); palatin Ferenc Wesselényi (1605. – 1667.); ostrogonski nadbiskup Đuro Lipay (umro 1666.) i državni sudac Ferenc (Franjo) Nádasdy (oko 1625. – 1671.). Urotnike je prva prepreka zatekla već na početku jer je u studenom 1664. u lovnu smrtno stradao Nikola Zrinski. Nakon njegove smrti konce urote u svoje je ruke uzeo Petar te se obratio za pomoć francuskom kralju Luju XIV. (1638. – 1715.), koji je više godina bio u sukobu s Habsburgovcima oko

organizirati, Frankopan i Zrinski tražili su oprost od kralja Leopolda I., koji im je obećao sigurnost i pomirbu u slučaju dolaska u Beč. Unatoč tomu, na nagovor Leopoldovih ministara i generala hrvatski su velikaši u travnju 1671. ondje uhićeni. Nakon kratkog procesa osuđeni su na smrt i smaknuti 30. travnja 1671. u Bečkom Novom Mjestu. Njihovi su posjedi oplaćkani i konfiscirani, a preostala potencijalna žarišta pobune ugušena. Sličnu sudbinu doživjeli su i istaknuti urotnici s ugarske strane. Katarina Frankopan utamničena je u Grazu, u kojem je 1673. umrla. Slom zrinsko-frankopanske urote imao je dalekosežne posljedice za Hrvatsku. Bečki dvor smaknućem je poslao jasnu poruku da će svi pokušaji suprotstavljanja njegovoj politici centralizma biti oštro kažnjeni. Nestankom dviju najvećih hrvatskih velikaških obitelji propale su hrvatske težnje da se unutar Habsburške Monarhije izbore za svoja municipalna prava. ■

DOMOVINSKI RAT

dr. sc. Ante NAZOR, ravnatelj Centra

Među datumima koji se u kronologiji Domovinskog rata ne smiju zanemariti, jer se tada dogodilo nešto što je znatno utjecalo na daljnji tijek događaja u Hrvatskoj, jest 2. svibnja 1991. godine. Tog je dana u Borovu Selu kraj Vukovara u Slavoniji iz zasjede ubijeno 13 hrvatskih policajaca, što je znatno pogoršalo već složenu sigurnosnu i političku situaciju u Hrvatskoj. Naime, istog dana kad su ubijeni hrvatski policajci u Borovu Selu, na drugom kraju Hrvatske, u Polači u zaleđu Zadra, srpski su teroristi iz zasjede ubili još

agresiju na Hrvatsku. Zapravo je 2. svibnja 1991. postalo jasno da su šanse za mirno rješenje hrvatsko-srpskih prijepora u Hrvatskoj sve manje.

Na području sjeverne Dalmacije prema popisu stanovništva iz 1991. godine Srbi su imali apsolutnu većinu u općinama Knin (88,2 %), Obrovac (65,5 %) i Benkovac (56,9 %), s tim da su u potonjim dvjema općinama Hrvati bili zastupljeni u značajnijem postotku – Obrovac 32,5 % i Benkovac 40,6 %. Hrvati su apsolutnu većinu imali u općinama Biograd na Moru (92,1 %),

smatrali teritorijem SAO Krajine (Hrvatska - Hrvatski memorijalno dokumentacijski centar Domovinskog rata, Zagreb – fond 8 – 9. korpus Jugoslavenske narodne armije, kut. 22, "Dnevnik Organa bezbednosti 9. korpusa JNA", 25. 4. 1991.).

Vec za vrijeme sukoba na Plitvicama, 31. ožujka 1991., na području Benkovca i Obrovca dugnut je dio rezervista koji su išli u pomoć pobunjenicima na Plitvičkim jezerima. U večernjim satima oni su se vratili iz Like, te organizirali "obranu u Benkovcu i Obrovcu". Nakon toga na

komunikacija, pucanje na civile na prometnicama, maltretiranje novinara... ("Dnevnik Organa bezbednosti 9. K JNA", vidi datume 4., 7., 8., 13., 14., 16., 17., 18., 20., 24. i 25. travnja 1991.) To je primoralo Policijsku upravu (PU) Zadar na osnivanje policijskih ispovata na tom području u mjestima naseljenim hrvatskim stanovništvom. Ispovate su osnovane u mjestima Stankovci (2. travnja), Kruševo (20. travnja), Jasenice (22. travnja), Pridraga (24. travnja), Polača (26. travnja), te poslije, u srpnju 1991., u Lišanama Ostrovičkim.

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

UBOJSTVO HRVATSKOJ LISICE U POLAČI,

jednog policajca, Franka Lisicu, pripadnika zadarske specijalne jedinice policije Poskoci. Nakon tog krvoprolića Predsjedništvo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije na sjednici od 7. do 9. svibnja 1991. pravno je omogućilo, zapravo legaliziralo, uporabu Jugoslavenske narodne armije u Hrvatskoj, službeno radi sprečavanja dalnjih sukoba. Spomenuta ubojstva, koja treba promatrati i u kontekstu pokušaja pobunjenih Srba u Hrvatskoj da izazovu reakciju Jugoslavenske narodne armije i uvođenje izvanrednog stanja, uvela su Hrvatsku u razdoblje ni rata ni mira, koje će u ljeto 1991. prerasti u otvoreni rat, odnosno otvorenu velikosrpsku

Drniš (77,5 %), Šibenik (84 %) i Zadar (82,9 %), dok su Srbi bili značajnije zastupljeni samo u općini Drniš s 20,6 % stanovnika (Jasna Crkvenčić-Bojić, ur., *Popis stanovništva 1991., Narodnosni sastav stanovništva Hrvatske po naseljima /Dokumentacija 882/*, Zagreb: Republika zavod za statistiku Republike Hrvatske, 1992., 18, 20, 22, 24). Iz svega navedenog vidljivo je da je znatan dio tog teritorija bio heterogen, i kao takav pogodan za širenje međunarodnog sukoba. Osobito je nepovoljna situacija bila za hrvatsko stanovništvo u mjestima koja su bila okružena selima naseljenim srpskim stanovništvom i/ili su se nalazila na području koje su pobunjeni Srbi

području tih općina organizirale su se straže i nadzirale prometnice i raskrižja ("Dnevnik Organa bezbednosti 9. K JNA", 31. 3. 1991.). Na području općine Benkovac u selima naseljenim srpskim stanovništvom straže su držali mještani i "milicioneri", dok su u selima naseljenim hrvatskim stanovništvom straže držali samo mještani ("Dnevnik Organa bezbednosti 9. K JNA", 1. 4. 1991.).

Nakon toga uslijedilo je sve učestalije podmetanje ili bacanje eksplozivnih naprava, većinom na imovinu Hrvata i Albanaca, no i Srba koji se nisu slagali s radikalnom politikom tamošnjeg srpskog vodstva, urušavanje prometnica i zaprečivanje

Mjesto Polača nalazilo se na zapadnom dijelu Općine Benkovac koje graniči s teritorijem općine Biograd na Moru. Kroz Polaču prolazi prometnica iz Benkovca prema Biogradu na Moru. S južne i istočne strane Polače nalazila su se mjesta naseljena srpskim stanovništvom, što je dodatno otežavalo održavanje javnog reda i mira na tom području.

Osnivanje Policijske ispovate Ministarstva unutarnjih poslova (MUP) Republike Hrvatske u Polači, kao i u drugim gore navedenim mjestima sjeverne Dalmacije, nije spriječilo srpske teroriste, predvođene Milanom Martićem, da nastave s teroriziranjem stanovništva tog pod-

ručja. Tako su 26. travnja 1991. srpski teroristi na putu od Kakme prema Polači na području Donje Jagodnje otvorili rafalnu paljbu na kamion Poljoprivredne zadruge Polača koji se iz Biograda na Moru kretao prema Polači, pri čemu su ranjeni vozač i suočač. Istog je dana općinski odbor Srpske demokratske stranke Benkovac iznio priopćenje u kojem su zbog "upada redarstvenika nama susedne republike Hrvatske u opštinu Benkovac, tačnije u [s]elo] Polača" tražili od "agresora, odnosno hrvatskih bojovnika da se povuku sa naše teritorije jer za eventualne posledice sami će snositi odgovornost." ("Dnevnik Organa bezbednosti 9. K JNA", 26. travnja 1991.). Ovo se očito

Ubrzo potom, već 28. travnja, srpski su teroristi iz smjera sela Stabanj i Kakma u prijepodnevnim satima pucali na patrolu hrvatske policije u Polači ("Dnevnik Organa bezbednosti 9. K JNA", nadnevak 28. travanj 1991.). Svi ti napadi bili su uvod u krvavi događaj 2. svibnja 1991. godine.

Prema informacijama koje je dobila JNA, u sukobu pripadnika odmetnutog Sekretarijata unutrašnjih poslova Knin i MUP-a Hrvatske jedan hrvatski policajac je prijepodne 2. svibnja ranjen u Polači, no preminuo je istog dana u zadarskoj bolnici ("Dnevnik Organa bezbednosti 9. K JNA", nadnevak 2. svibnja 1991.).

Službene podatke hrvatske strane o ubojstvu hrvatskog policajca

Franko Lisica

mesta Polača, SO Benkovac, više nepoznatih osoba, od kojih je većina bila u uniformi, iz automatskog oružja pucali su na patrolu

Nakon toga I. je otvorio vatru iz „Heklera“ u pravcu vrha brda, a K. je, zajedno sa policajcima koji su došli kao pojačanje, odnio tijelo policajca Franka u mjesto Polaču, odakle je kolima prve pomoći iz Zemunika Donjeg prebačen u Medicinski centar Zadar. Uslijed puščane paljbe nepoznate osobe sa vrha Štrkovače pogublje su u pravcu Jagodnje Gornje, zaseok „Zečevići“.

Na mjestu odakle su pucali na policijsku patrolu pronađena je: snajper puška broj 44568, 6 komada trenutnih mina M-60, 8 komada tromblonskih mina, 2 komada ručnih improviziranih bombi sa sporogorucišćim štapinom, 2 rapa sa po 4 okvira napunjena po 30 metaka, 1 vojni ranac sa više komada rasute municije, pre-

G POLICAJCA FRANKA

2. SVIBNJA 1991.

odnosilo na uspostavljanje policijske ispostave MUP-a u Polači. Zbog sve složenije sigurnosno-političke situacije svoje patrole su pojačale jedinice JNA te su stupile u kontakt s hrvatskim policajcima u Polači, gdje im je rečeno da je tu uspostavljena policijska postaja. Tu je informaciju kapetanu I. klase JNA Branislavu Ristiću kasno navečer potvrdilo vodstvo zadarske policije. Zanimljivo je da je zbog tog razgovora kapetanu Ristiću poslije prigovorio načelnik "organa bezbednosti" 9. korpusa JNA Ljubiša Beara, da "kako je mogao Ristić da čakula s neprijateljem 30 minuta posle ponoći", iz čega se jasno vidi na čiju se stranu svrstao zapovjedni kada JNA.

Franka Lisice, rođenog 24. rujna 1968., s mjestom boravka u Bibinju, donosi spis Policijske uprave zadarske (Broj: KU-80/91.), koji je Služba kriminalističke policije sastavila pod naslovom FRANKO LISICA, KD „UBOJSTVO“, 02.05.1991.g, brdo Štrkovača kod Polače. U "Krivičnoj prijavi" (broj: KU-80/91, od 03.05.1991.), kojom započinje spomenuti spis, a koju je Policijska uprava Zadar – Policijska stanica Biograd na moru, "na osnovi člana 151. stav 6. Zakona o krivičnom postupku" podnijela "Okružnom javnom tužiocu Zadar" protiv "nepoznatnog učinjoca krivičnog djela iz čl. 35. KZ SFRJ", navedeno je: Dana 02.05.1991. godine oko 10.30 sati na brdu Štrkovača, kod

Policijske uprave Zadar, koja je bila u redovnom obilasku terena i tom prilikom smrtno pogodili policajca Lisica Franka.

Policijska patrola u sastavu I. Ante, zapovjednik Posebne jedinice Polača, K. Stjepan, pomoćnik zapovjednika i Lisica Franko, policajac, oko 9.30 sati krenuli su preko brda Gradina, radi identifikacije osoba koje su primjetili na Štrkovači. Nakon rasporeda na terenu, kojeg je postavio zapovjednik, sva trojica počeli su se šuljajući primicati vrhu Štrkovače. Na ledinu neposredno ispod brda prvi je stigao Lisica Franko i u trenutku dok je pretrčavao čist prostor s vrha brda ispaljeno je više metaka od kojih ga je jedan smrtno pogodio.

težno cal. 7.9 i 7.62 mm, 1 manji ranac sa 150 metaka cal. 7.62 mm, 1 rap za snajpersku pušku sa 4 okvira po 10 metaka cal. 7.9 mm, 3 okvira za automat „Tomson“, od kojih su 2 puna municije i 1 crni izvijač. Na licu mjesata nije vršen uviđaj iz sigurnosnih razloga.

Sa zapovjednikom Posebne jedinice u Polači i njegovim pomoćnikom obavljen je informativni razgovor, o čemu su sastavljene službene zabilješke koje vam u prilogu dostavljamo. U prilogu vam također dostavljamo fotoelaborat, izvještaj o pronađenom oružju i municiji, zahtjev za balističko vještačenje i zahtjev za analizu krvi i urina pokojnog policajca Lisica Franka. ■

Porazom Španjolske kod Ayacucha početkom XIX. st. završila je njezina kolonijalna vladavina nad Peruom

Šezdesetih godina prošlog stoljeća brojne su se afričke zemlje oslobođile kolonijalnog ropstva

Ivo AŠČIĆ

FILATELIJA

MARKE - OSLOBAĐANJE KOLONIJA

Sejšeli su stekli neovisnost tek 1976. godine. Zbog svojeg geografskog položaja ta je otočna zemlja i bivša britanska kolonija u Indijskom oceanu jedna od najpoželjnijih turističkih destinacija

Hong Kong bio je od 1842. do 1997. britanska krunска kolonija. Danas je posebna administrativna regija Kine

Nakon čileanske pobjede nad Španjolcima 1818. kod Maipú proglašena je Republika Čile

Kolonijalni osvajači uništavali su osvojene zemlje pretvarajući stara-sjediće u robeve i kmetove te iskorištavajući prirodna bogatstva. Dijelili su posjede novonaseljenim stanovnicima iz svoje zemlje, milijunima Europljana koji su stigli u Afriku i Aziju te posebno u Australiju, na Novi Zeland i u obje Amerike. Pregledom poštanskih maraka nekadašnjih kolonija saznaće se vrijeme dekolonizacije i proglašenja neovisnosti. Na njima su uglavnom prikazane državne zastave, povijesni događaji, bitke i vojskovođe koji su predvodili

borbu za samostalnost: Bitka kod Pi-edrasa 1811. (Urugvaj, 2011.), Bitka kod Ayacucha 1811. (Peru, 2011.), Bitka kod Maipúa 1818. (Čile 2018.), Deklaracija o neovisnosti 1776. (SAD, 1896.), Neovisnost od Španjolske 1821. (Gvatemala 1907.), 180. obljetnica neovisnosti Paname od Španjolske (Panama, 2002.), 200. obljetnica neovisnosti (Paragvaj) i Kolumbija 2010., Argentina 2016.), 50 godina neovisnosti (Tanzanija 2011., Bahami, 2013., Zambija 2014.) i dr. O dekolonizaciji svjedoče i marke bivših kolonizatora iz 2010.: Španjolske (Povijesni

događaji – 200 godina neovisnosti latinskoameričkih zemalja) i Francuske (50. obljetnica afričke neovisnosti: Senegal, Čad, Togo, Niger, Mauritanijska, Benin, Burkina Faso, Kamerun, DR Kongo, Srednjoafrička Republika, Republika Kongo, Obala Bjelokosti, Gabon, Madagaskar i Mali). Iz navedenih se maraka zaključuje kako se dekolonizacija odvijala u nekoliko etapa, od osamostaljenja SAD-a 1776., preko oslobođanja kolonija u Latinskoj Americi u prvoj polovini XIX. st. i početne dekolonizacije Afrike sredinom XIX. st. pa do glavnog

razdoblja od Drugog svjetskog rata, kad se oko sto zemalja oslobođilo kolonijalnog statusa.

Čak i danas, zbog geopolitičkog položaja i važnosti pripadajućeg mora i podmorja, postoje kolonijalni posjedi, ali malobrojni su i teritorijalno mali. Uglavnom su integrirani u nekadašnje kolonijalne maticе kao zavisni teritoriji ili prekomorska područja (npr. Britanski teritorij Indijskog oceana, prekomorski departmani i teritoriji Francuske, otočne skupine SAD-a na Pacifiku, nizozemski teritoriji na Karipskom moru i dr.). ■

LEONARDO DA VINCI

Pet stoljeća od smrti Leonardo da Vincija, talijanskog slikara, kipara, graditelja, izumitelja i pisca, već su u prvoj polovini godine obilježile na svojim markama brojne zemlje širom svijeta. Rijetko će koja zemlja koja prati svjetske događaje putem maraka propustiti takvu obljetnicu i ne zabilježiti je kao poglavnik sadašnjim i budućim generacijama. Leonardo da Vinci jedan je od najvećih umjetnika u povijesti. Autor je glasovite Mona Lise, ali i brojnih drugih poznatih slikarskih djela kao što su Madona u šipili, Bitka kod Anghiarija, Poklonstvo kraljeva, Posljednja večera i dr. Većina je njegovih slika u pariškom Louvreu i londonskoj Nacionalnoj galeriji, a crteži i rukopisi u milanskoj Ambrosiani te Britanskom

muzetu i dvoru Windsor. Neki njegovi crteži ratne tehničke (bacaci projektila, višecjevne streljačke "orgulje", pokretni ratni stroj), čuvaju se u Nacionalnoj knjižnici u Madridu. Taj univerzalni genij tvorac je vrijednih radova iz matematike, arhitekture, mehanike, anatomije, geologije, optike, astronomije, hidraulike, botanike, kartografije.

Od 1482. u službi je milanskog vojvode Lodovica Sforze, a 1502. prelazi u službu Cesarea Borgie, kneza Romanje i vojvode od Valentinoisa, kojem postaje glavni arhitekt, konstruktor oružja i kartograf. Leonardo da Vinci bio je ljekar i pisao je zdesna nalijevo i zrcalnim slovima tako da se njegovi tekstovi moraju citati s pomoću zrcala.

Leonardo da Vinci objasnio je brojne probleme iz različitih područja znanosti te uputio na njihova rješenja

Pripremio Željko STIPANOVIC

DUHOVNOST

SVETI PETAR I PAVAO

SPOMEN NA APOSTOLSKE PRVAKE PETRA I PAVLA POČEO SE SLAVITI U TREĆEM STOLJEĆU. BUDUĆI DA SU BILI UGRAĐENI U TEMELJE RIMSKE CRKVE, A U RIMU SU POGUBLJENI I POKOPANI, NAJPRIJE SU IH SLAVILI RIMSKI KRŠĆANI. DATUM PROSLAVE BIO JE 29. LIPNJA KAKO JE OSTALO I DANAS...

Premda se ova dva apostola štiju zajedno, Crkva time nije željela umanjiti važnost svakog od njih, već je upravo htjela naglasiti povezanost i bit njihova poslanja, a ta je bit osoba s kojom su se susreli – Isus Krist. Oni su se u životu rijetko susretali, ali ih je zauvijek sjedinila mučenička smrt. U dva navrata susreli su se u Jeruzalemu, jednom u Antiohiji te na kraju svojeg životnog i apostolskog puta u Rimu.

Isus je ponizno pitao učenike: "Tko sam ja?" da ih uvede u svoje otajstvo. Nije u krizi Njegov identitet. U pitanju je identitet učenika i nas. Isus upućuje svoje pitanje drhtećim isčekivanjem. Želi biti prepoznat. Biti prepoznat temeljna je želja ljubavi koja se objavljuje. Kako nam je drago kad netko prepozna našu ljubav. Prepoznati Isusa kao Krista i Sina Božjeg, središte je naše vjere. Isus je taj koji nas ispituje. Osobni odgovor na to pitanje rađa nas kao učenike. Vjera započinje ondje gdje mi prestajemo stavljati u pitanje Gospodina i prihvaćamo da On nas stavi u pitanje. Nije problem piti se o Bogu ili ispitivati Ga, nego prepustiti se Njegovu ispitivanju. Njegovo pitanje otvara nas Njegovu misteriju. Vjera je odgovornost,

sposobnost, vještina odgovora Gospodinu koji nas ispituje. Istina, On jest i ostaje za nas uvijek misterij, na koji nemamo ni odgovora niti slike. Jedini smo odgovori sami koji postajemo na Njegovu sliku. Prepustiti se Njegovu ispitivanju, poput Petra i Pavla, i odgovoriti Mu po Duhu, umijeće je i avantura da se rodimo kao ljudi. Bog je vječno pitanje. Mi smo ljudi jedini odgovor na Njegovo pitanje. Možemo biti odgovor ako slušamo Njegovu riječ i utjelovimo je u vlastiti život. I Petar i Pavao rođeni su kao novi ljudi iz odgovora Božjoj riječi. Novi su ljudi dionici Božjih tajni.

Slaviti blagdan tih svetih apostola znači sjećati se dvojice ljudi i dvojice apostola tako različitih koji su sposobni stići do otvorenog sukoba i do najiskrenijeg poštivanja u potpunoj različitosti. Slaviti njih dvojicu znači slaviti Božju snagu koja je sposobna, ovdje na zemlji, oslobođiti nas od otpora evanđelju, od naše ljudske logike, sve do promjene poziva. I Petar i Pavao uistinu su iskusili što znači biti sloboden od straha. Što znači biti oslobođen od shvaćanja unaprijed. Što znači biti oslobođen od predrasuda. Što znači biti oslobođen vlastitog puta i biti raspoloživ Božjim naumima.

Oni su prepoznali da Gospodin vodi njihov život.

Njihova unutarnja preobrazba nije se dogodila po tijelu i krvi, nego po objavi. Bog je radio na njihovoj duši. Božja ih je riječ duboko promjenila. U njima vjera postoji, djeluje, stvara povijest, preobražava osobnost. Oni su shvatili da je bit vjere poznавati i ljubiti osobu Isusa Krista. Shvatili su da vjerovati Isusovoj poruci nije poštivanje ili prihvatanje Njegova nauka, nego poznavanje i ljubljenje Njega kao Sina Božjeg koji je postao naš brat da nam daruje sami svoj odnos s Ocem.

Petar i Pavao postaju svjedoci Isusova otajstva. Postati svjedok znači postati svjestan koga se svjedoči. Oni, idući po svjetu, nisu nosili sliku Uskrslog ili križ oko vrata, nego navještaj osobnog iskustva Boga. Zato su i uspjeli prenijeti vjeru mnogim osobama. Samo osobe mogu prenijeti vjeru drugim osobama. I mi smo na to pozvani...

Poruka blagdana sv. Petra i Pavla govori nam da trebamo ustrajati. Suvremeniji čovjek danas lako odustaže. Život sv. Pavla, ispunjen protagonistima i kamenovanjima, svjedoči nam da trebamo biti kršćani koji će biti vjerni Bogu unatoč poteš-

koćama. Pavao je doživio Boga i zbog toga je izdržao sve žrtve. Danas nam poručuje da trebamo biti ustrajni i vjerovati.

Sv. Petar bio je priprasti ribar i čovjek kojeg je Isus općarao svojom osobnošću, svojim riječima, činima, znanjem i pronicljivošću. Bio je čovjek koji je za tog Isusa želio učiniti sve, no ipak bio je samo običan čovjek podložan grešnosti i nesavršenosti. Sv. Pavao je intelektualac, odgojen u židovskoj obitelji, bio je zelot i želio učiniti sve da bi se zakon proveo. A, pojava nove, nazovimo je, sekete u židovskom narodu – kršćana, Pavlu je zasmetala jer nije bila u skladu sa židovskim zakonom, sve dok se sam nije suočio s tim viđenjem i spoznao da je Isus Krist Spasitelj.

U kršćanskoj se ikonografiji svetog Petra prikazuje s ključevima u ruci. Ponekad ga možemo vidjeti kako u ruci drži ribu. Zaštitnik je Crkve i Rima. Pod njegovom su zaštitom također pekari, ribari, urari, zidari, mesari, graditelji mostova i brodova. Svetog Pavla prikazuje se s mačem u ruci jer mu je mačem odrubljena glava ili s knjigom svojih poslanica. Zaštitnik je novinara, pisaca, glasnogovornika, biskupa i misjonara. ■

MULTIMEDIJA

Povratak Ataria

Jedan je od novijih trendova na gamerskom tržištu nostalgija. Nintendo je predstavio NES Classic, Sony PlayStation Clasic, a dostupan je i novi Commodore 64. Prošle je godine na crowdfunding platformi Indiegogo predstavljena nova inačica još jednog poznatog računala – Ataria. Kampanja je privukla više od 11 tisuća ljudi, koji su ukupno uložili oko tri milijuna dolara. Na gamerskom sajmu E3 iz tvrtke koja je nasljednik Ataria najavljen je kako će se konzola pojaviti u prodaji početkom 2020., no svi koji su novac uložili putem Indiegogoa računalo će dobiti već krajem ove godine. Ipak, pitanje je kakva će biti potražnja za tom konzolom jer, koliko god ljudi vole uživati u nostalgičnim igrama, za cijenu punog kompleta Ataria može se kupiti nova inačica PlayStationa ili Xboxa. Osnovna inačica Atari VCS 400 dolazi s AMD-ovim procesorom i

4 GB RAM-a, dok V800 ima 8 GB RAM-a – cijena iznosi 250 dolara, odnosno 280 dolara za jaču inačicu, a osim konzola Atari je predstavio i joystick za koji je potrebno platiti 50 dolara i kontroler od 60 dolara. U ponudi će biti i komplet konzole s dodacima za igranje po cijeni od 390 dolara. Usporedimo li s ci-

jenama klasičnog NES-a i PlayStationa koje su puno niže (potonji je u Hrvatskoj dostupan za 250 kuna, s kontrolerom i 20 igara), Atari je preskup, iako je riječ o uređaju koji je hardverski puno jači i ima više mogućnosti te će se na njemu, uz klasične, moći igrati moderne igre, streamati video i glazbu itd.

OnePlus 7 u Hrvatskoj

Pametni telefon OnePlus 7 Pro u lipnju je predstavljen i u Hrvatskoj, a dostupan je po cijeni od 6300 kuna. Riječ je o telefonu više kategorije. Ima zaslon Fluid AMOLED s QHD+ razlučivosti i osvježava sliku 90 puta u sekundi. Senzor otiska prsta ugrađen je u zaslon i veći je 36 % u od-

nosu na prošli model pa je uređaj moguće otključati za samo 0,21 sekundu. Glavna kamera ima 48 MP i veliki otvor blende od f/1.6. Širokokutna kamera od 117 stupnjeva i 16 MP ima telefoto leću s trostrukim optičkim zumom. Prednja kamera izvlači se iz gornjeg lijevog dijela kući-

šta kako bi bilo više mesta za zaslon. Tvrтka navodi da ta kamera može imati 150 otvaranja svakodnevno tijekom pet i pol godina. Pri padu telefona kamera se automatski zatvara. Ugrađeni je procesor Qualcommov Snapdragon 855. Kapacitet baterije je 4000 mAh.

Napravi vlastitu igru

Googleov Game Builder omogućuje da sami ili povezani s drugim igračima napravite svoje igre i međusobno dijelite elemente. Igre bi trebale biti jednostavne, u stilu Minecrafta. Likove možete odvući i izgraditi svoj svijet, a onda elemente s pomoću ponuđenih naredbi povezati i razviti interakciju. Igra je dostupna na Windowsima i macOS-u, no nije nova, dostupna

je preko Steama još od studenog prošle godine. Google je tek sad na blogu objavio vijest o igri, što će je sigurno popularizirati. U početku igre možete dizajnirati i bez znanja o kodiranju, no kako napredujete, polako dolazite i do kodiranja. Cijeli sustav interakcije radi na načelu *ako – onda*, a igrači mogu sami kodirati svoje interakcije u JavaScriptu.

Pripremio Ivan HORVAT

Odgoda savitljivog Huaweija

Samsung i Huawei u malom su razmaku predstavili pametne telefone sa savitljivim zaslonima. Riječ je o potpuno novom konceptu uređaja, koje se može istodobno koristiti kao telefone i tablete. Premda se činilo da počinje novo razdoblje pametnih telefona, pokazalo se kako razvoj savitljivih uređaja nije ni malo jednostavan. Samsung je već prije odgodio prodaju Galaxy Folda zbog problema sa zaslonom. Početkom lipnja njegov je najveći konkurent – Huawei – objavio da odgađa početak prodaje modela Mate X, 5G savitljivog pametnog telefona koji se istog mjeseca trebao pojavit na trži-

štu. Kao razlog navedeni su problemi koje je imao Samsung te će stoga dodatno testirati uređaj. Situaciju bi mogle iskoristiti druge kompanije. Apple, primjerice, zna kasniti godinu-dvije s novim tehnologijama, no svejedno prodaje stotine milijuna telefona. Vjerojatno zbog toga neće požuriti ni sa savitljivim iPhoneom. Ostaje pitanje na kojem će operativnom sustavu raditi Mate X s obzirom na to da Huawei više ne smije koristiti Android na novim modelima. Ipak, prema navodima iz Huaweija sustav ostaje zato što je telefon predstavljen prije nego je toj tvrtki zabranjena surađnja s američkim.

Tvrta ADATA pohvalila se da su njezin RGB vanjski tvrdi disk HD770G i vanjski SSD

ADATA-ine nagrade

SE800 dobili Computexovu nagradu d&i za dizajn. HD770G krasi sučelje s USB-om 3.2 za brz prijenos podataka, a dostupan je u kapacitetima do 2 TB. Usklađen je sa standardom MIL-STD-810G 516.6, što znači da može preživjeti pad s visine do 1,22 m. Usklađenost sa standardom IP68 znači da je otporan na vlagu i prašinu. Kako bi se osigurali podaci, HD770G podržava 256-bitno AES šifriranje.

HD770G osvojio je i nagradu Najbolji izbor 2019. (Best Choice Award 2019).

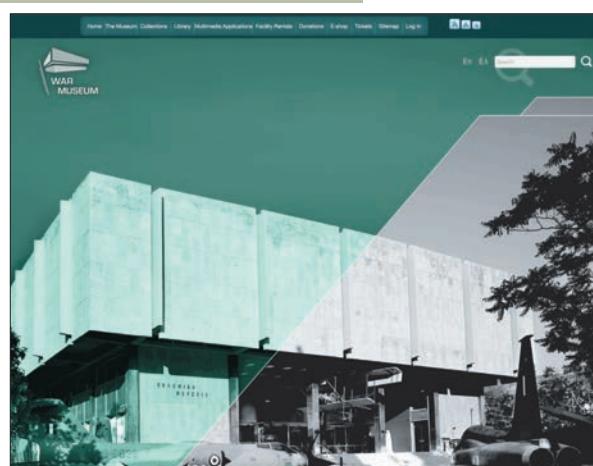
S druge strane, SSD ADATA SE800 opremljen je najnovijim sučeljem Type-C Gen 2. Nudi brzine čitanja odnosno pisanja do 1000 MB/s pa je dvostruko brži od konkurentnih vanjskih SSD-ova sa sučeljem Type-C. Taj SSD podržava niz uređaja s operativnim sustavima Android, Mac OS i Windows.

warmuseum.gr/en

Što možemo kad volimo muzeje?!? Šalu na stranu, atenski Ratni muzej vrijedi posjetiti barem virtualno. Riječ je o ustanovi kojoj je u prvom planu moderna Grčka i njezine oružane snage. To, naravno, ne znači da su zanemarena mnoga stoljeća, odnosno tisućljeća koliko Grčka postoji. Muzej je relativno mlađ, osnovan 1975., ali s godinama se proširio tako da je dobio podružnice na Peloponezu, Kreti i u Solunu. Zanimljivo je da središnja zgrada u Ateni izgledom, tj. stilom gradnje, podsjeća na Muzej hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu. Stranica izgleda dosta informativno, premda ne i previše moderno. Najzanimljiviji je interaktivni kutak Multimedia Applications s virtualnim posjetima, videoigrama te nekoliko animiranih zemljovidova s poznatim bitkama (Salamina, Kreta...). Na podlinku Collections možete naći nekoliko kratkih dokumentarnih filmova i emisija. Usto, tu su i uobičajeni linkovi o drugim kolekcijama i izlošcima (koji često nisu dostupni).

D. VLAHOVIĆ

WEB-INFO

Časopis **HRVATSKI VOJNIK** s vama je od 1991.

Odsad i na društvenim mrežama.

Pratite naše
objave...

facebook.com/HrvatskiVojnikMagazin
twitter.com/HRvojnik

Gledajte naše
filmove...

youtube.com/c/HrvatskiVojnikMagazin

**HRVATSKI
VOJNIK**
HRVATSKI VOJNOSTROJNIČKI MAGAZIN

CROMIL
CROATIAN MILITARY MAGAZINE

Čitajte nas
i pronadjite
najveći izbor
fotografija iz
OSRH...

www.hrvatski-vojnik.hr

www.hrvatski-vojnik.hr

Sve što vas zanima pitajte nas...
hrvojnik@mohr.hr